

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, Fél-
Évre 4 K, Negyedévre 2 K aranyértékben

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Egy pohár bor.

Két csendőr megtöltötte a puskáját és elindult szolgálatba. Kimért, hosszú lépésekkel, komolyan és szótlanul rótták a jól ismert csatáros ország-utat s lépéseiket egyhangúan kísérte a kardjukra esatolt szuronyhüvelyek ütemes zörrenése. Fiatal, erőtől duzzadó izmaik alatt észrevétlenül fogytak a kilométerek s az óramű pontosságával érték el az őrző tereptárgyait, egyik tanyát a másik után. Az egyiknél végre egy kicsit megpihentek. Szíves, vendéglátó magyar ember a házigazda, maga is katona volt, örült hát neki, hogy a két fiatal katonát vendégül láthatja. Meg is invitálta őket nyomban egy kis harapnivalóra, no meg — egy pohár borra. „Ugyan csendőr úr — mondotta a szabadkozónak — tudom én azt jól, hogy nem szabad, de hát az csak úgy írva van; megittasodni nem szabad, de azt talán nem tiltja meg senki, hogy az egészségemre egy pohár bort ürítsenek, ha szomszjasak“.

És a két fiatal csendőr hozzányúlt az első pohárhoz...

A második már könnyebben ment, a harmadiknál a lelkiismeret is elhallgatott, a negyediket már a csendőr töltötte s az ötödiknél reájöttek, hogy voltaképpen felesleges is a csendőrnél az a nagy szesztilalom, hiszen attól az egy pohár bortól még nem esik baja a szolgálatnak.

Vidám poharazás közben gyorsan repül az idő. Egyszer egyik az órájára nézett: „Ejnye, de elkéstünk“. Bizony két órát elvesztegettek az előírt időből. No, de sebaj, gyorsabban megyünk, majd behozzuk. És elindultak. Már nem ment olyan könnyen az út, a lépések sem voltak olyan ütemesek és a szuronyhüvely is idegesen, rendetlenül csörömpölt az oldalukon. Aztán megérkeztek a következő tanyára. De most már kívánták a hatodik pohár bort is. Hozták nekik, hogyne hozták volna...

Mi volt, hogy volt azután, senkisémm tudja, de a két fiatal csendőr nem vonult be többé. Az egyiket két golyóval a testében, szekerem vitték a kórházba, a másik pedig világgá ment, mert részeg fejével lelőtte a járőrvezetőjét.

Egy tragédia a sok közül. A történet változik, de a szereplők mindig ugyanazok: két csendőr és egy pohár bor. Az első pohár.

Mennyi bánatot és mennyi könnyet okozott, mennyi átkot szült és mennyi vért ontott már ez az első pohár. És mégis: újra meg újra akadnak szerencsétlenek, akik egyik kezükbe töltött fegyvert, a másikba pedig boros poharat merészelnék fogni; akik inkább képesek önmagukat, becsületüket, jövőjüket, sőt az életüket is kockára tenni, semhogy egy pohár bor kísértésének ellentálljanak.

Pedig itt választani kell. Vagy a puska, vagy a bor. Aki a bortól nem tud megválni, tegye le a puskát és menjen Isten hírével. De addig, amíg a kakastollat viseli, amíg csendőrnék látják és nevezik, amíg honfitársainak biztonsága felett öröködik, addig kötelességei vannak nem csak másokkal, de önmagával szemben is. És aki ezt a kötelezettséget megszegi, az méltán viseli a következményeket.

Szolgálatban szeszes italt inni nem szabad. Semmifélet és egy esepet sem. Se hidegben, se melegben, se kínálva, se vásárolva. Jól jegyezze meg magának minden csendőr és minden őrsparancsnok, hogy nem a megittasodás van megtiltva, hanem az ivás; az első pohár. Az tehát, ha a szolgálatban álló csendőr az elfogyasztott szeszes italtól nem ittasodik meg, nem mentség, csak szerencse, amely a büntetés alól nem mentesít. Ha már megittasodott, akkor ügyis késő, azért kell mindenkit már az első pohárnál nyomatékosan és kimélet nélkül észretéríteni.

A kinálgatást kivétel nélkül mindig vissza kell utasítani: senki sem haragszik meg érte, sőt, magában elismeréssel adózik a csendőr lelkiismeretességének. És van-e olyan csendőr, aki nem szégyenlő, hogy őrskörletének ingyenélőjévé váljék, akinek önérzetét és büszkeségét nem sértene a nem viszonzott ingyen ellátás. Hova lenne a büszke kakastoll tekintélye és becsülete, hova lenne a magyar csendőr régi nimbusza; szabad-e ezeket a kincseinket bárkinek is egy tál lencséért áruba bocsátania?

A szolgálatban álló csendőrnék ezer alkalma van a vendégeskedésre. Hol jó szívből, hol számításból, itt igazi, ott tettett barátságból szívesen adnak neki „egy pohár“ bort. Egyebet nem, csak bort. És ahol nem adnak, ott kísért lépten-nyomon a koresma. Mi lenne ebből a szép magyar csendőrségből, ha ezt az ezernyi kísértést nem csak a szolgálat, de éppen a csendőr érdekében nem ellensúlyozná a szigorú, de böles tilalom, amely a pohár után nyuló, tétovázó kezét visszarántja s megtorolja a gyengeséget, mielőtt bűnné változik. Ez a tilalom pedig azt mondja: Csendőrök, hozzá ne nyuljatok az első pohárhoz, mert sohasem tudjátok, mikor lesz belőle utolsó!

A marokkói kérdés.

Összeállította: dálnoki KOVÁTS GYULA vkszt.
alezredes.

(Harmadik közelemény.)

A franciák harcai 1924-ben.

Mint utolsó számunkban kifejtettük, a francia hadvezetőség elhatározta, hogy 1924-ben a meghódított terület északi határan a középső szakaszban az őrsvonalat, mely eddig a Werga folyó mentén húzódott, előre tolja még hódítatlan területre, a Rif-hegység déli lejtjére. Nem könnyű feladat: a francia csapatoknak szilaj, független törzseket kellett a Werga völgyében meghódítani vagy onnan elűzni, hogy őrsvonalukat a folyó északi partján szűk területre előretolhassák. Ezenkívül a Rif-lakók beavatkozásaival is kellett számolni.

Előkészületül 1924 tavaszán elsősorban utak épültek délről előre a Werga-menti őrsökhöz, majd az őrsök mögött nagy táborok és dús raktárak keletkeztek. Május közepén 12 francia zászlóalj 3 lovasszázaddal és 10 hegyi üteggel 2 oszlopban megindítja támadását észak felé. Kezdetben az eredmény nagy: a gazdag Werga-völgyben 50.000 lakos meghódol. De mikor a támadás északra a hegyek közé behatol, heves ellenállásra talál és megakad.

Juniusban a harc váltakozó eredménnyel folyik, júliusban 2000 Rif-lakó spanyol területről áttör a francia vonalakon és azok mögött éget, pusztít és rabol. Gyors ellentámadás visszadobja, de a franciák támadása végleg befulladás. Augusz-

tusban már nagyon érezhető a spanyolok visszavonulása, mert a franciával szemben az ellenállás tolyton erősödik. A szeptemberi nehéz harcokban a franciák már csak az új őrsvonalért küzdenek, melyet sikerült ugyan a régi őrsvonalától 10 km.-re északra előretolni, de még mindig 20—30 km.-re van a francia terület északi határától.

A régi, gyenge őrsvonal megszállására a Werga mentén csak 1½ zászlóalj kellett, az új már több, mint 7 zászlóaljat emészt föl. Eddig a tájék aránylag esendes volt, ezentúl felbolygatott darázs-fészek. A közelben pedig, a Rif-gerincen áll a spanyolok ellen győztes Abd el Krim 100 ezer felfegyverzett emberrel.

Az 1925-re hajló télen a franciák utakat építenek lázas munkával Fezről és Tazáról előre az új őrsvonalba.

A spanyolok harcai 1924 őszig.

A spanyolok Marokkó északi partja mentén a fontosabb kikötőkben — Ceuta, Melilla — már évszázadok óta megvetették a lábukat s így kétségtelenül nagyobb történelmi igényjogosultságuk volt az országra, mint a franciáknak, akiket Marokkó csak a múlt század második felében kezdett érdekelni. Az osztzkodásnál az aránylag gyenge spanyol nemzet nem tudja elég súllyal képviselni érdekeit s így teljesen a háttérbe szorult a franciával szemben. Ezért csak a Földközi tengerpart melletti keskeny sávot kapta, keleten a Muluja folyó alsó folyásától, délen nagyjában az átlag

Viszontlátás.

Irta: FONYÓ LASZLÓ őrnagy.

Hét napja kergettük már a muszkákat. Fáradt volt mindenki. Az emberek apatikusan vonszolták magukat előre a poros országúton, a lovak eltikkadva, bágyadva támolyogtak a kocsirúd mellett. Megállni, csak egy napra legalább, ez volt a leghőbb vágyunk. Hát meg milyen fáradtak lehettek a szegény moszkálók az erőltetett futástól. Mert futottak az istenadták. Akárhogyan siettünk is, nem birtunk a nyomukba jutni. Ha előjáróink bementek a faluba, a földig görnyedő községi előjáróság sűrű „Bozse“-zás között adta tudunkra, hogy azok az átkozott moszkálók már tegnap elmentek innen.

A hetedik nap kidőlt az egyik parancsörtisztünk s nekem kellett a szolgálatot átvenni. Boldog meglepéssel szálltam át a mindenesetre kényelmesebb autózülésbe.

Nem sok időm volt mérlegelni új beosztásom előnyeit, máris elindultunk hadosztályparancsnokommal, az előttünk menetelő csapatok után, mert ma maga előtt akarta elvonultatni összes katonáit, hadd lássák őt szemtől-szembe mind. Ilyen alkalom Isten tudja mikor lesz megint, különösen ha bekövetkeznek az unalmas állás-harcok napjai.

Vígan robogott velünk az autó a poros galiciái országúton, egymás után maradtak el mögöttünk a kis apró lengyel falucsukák.

Már egy órája vágattunk így, mikor megálltunk. A legszínesebb kép tárult elénk.

A dombon állott a három dandárparancsnok kíséretükkel; nyargaló küldöncök, egy rögtönzött telefonállomás, na és hogy a hadikép teljes legyen, a levegőben akkor akkor siklott el felettünk egy karesú német Taube Zaleszczyky irányában.

A kegyelmes úr fogadta a jelentéseket, meghallgatta a német összekötőtiszt rövid előadását, — a repülő is dobott le egy kis térképet, ha jól láttam, a Zaleszczyky-híd környékét ábrázolta — azzal szétnézett a dombon.

Keze önkéntelenül kis bajuszát kezdte pödörgetni és egy elnyomott mosoly futott végig az arcán. Hát közvetlen környezetünk tényleg egy kissé színes volt. A falu apraja-nagyja, talán minden épkézlábú ember ott nyüzsgött a domb környékén és szájátva bámulta a fényes katona urak járását-keletését.

Alattunk a Dnyeszter hömpölygött, sárga, moskos hullámai könnyen megfodrozta a reggeli szél, orosz pionnierok egy hidat gyújtottak meg rajta, az égett nagy füsttel. A megüszkösödött gerendák erős loccsanással cuppantak a vízbe. Ezeket már Oroszországba vízi hírvívónek a Dnyeszter.

A túlsó parton valahol erős ágyúzás kezdődött, a nehéz gránátok becsapódását percenként láttuk. Egy falut lőtt a szomszédos német hadtest. Onnan is nagy csoportokban rohantak ki a barnaruhás Kerenszky-katonák. Valami orosz utóvéd lehetett.

Amint így nézegettük a környéket, felbukkantak az első fordulónál a mi katonáink. Ezek a drága székelvitézek. A Bothmer-hadsereg büszkeségei. Századonként vonultak el előttünk, a lábuk alatt csak úgy dübörgött a föld. A fáradságot elfelejtették arra a percre, míg az elvonulás tartott. A magyar katona kemény acél, nem marja meg egyhamar a rozsdá.

Jó parancsnokunk büszkén, gyönyörködve szemlélte derék harcosait, mindegyik századhoz volt egy kedves vagy biztató, szeretetteljes szava.

A bakák után tüzerek vonultak el. Egyik üteg, másik üteg, harmadik üteg. Egyszerre csak egy éles asszonyi sikoly hangja zavarta meg a figyelő esendőt. Mindenki odakapta a fejét, de akkorra már futott is alá a dombról egy fiatal nő, görcsösen szorítva magához egy kis pólyásbabát.

Neki egyenesen egy tüzernek, kitörő örömeiben majd lehúzta az ágyuról. „János! János!“ a karját kitérta, a gyereket feltartotta hozzá és folyton csak a Jánost hajtogatta.

Ez volt talán az egész magyar szókinése.

Egy kézintésre megállt az üteg. János mereven „balra nézz“-ben ült tovább, míg a tábornok-úr elé nem vittem őket.

2000 méter magas Rif hegység gerincéig, míg nyugaton a területet az Atlanti óceánba ömlő Lukkos folyó határolja. A terület legnagyobb részét a Rif hegység és annak északi lejtjei töltik be; az enyhe éghajlatú, dús teknőben harsogó, szapora törzsek élnek. Értékesebb részei a területnek nyugaton az Atlanti óceán partvidéke és a Sesauen körüli medence Tetuan-tól délre — keleten pedig, ahol a Rif hegység alacsonyabb, a Melillától délre és dél-nyugatra elterülő Kert folyó medencéje és a Mu-luja völgye.

A terület középső része kevésbé értékes és természetföldrajzilag is nehezen hozzáférhető. A jobb kikötők is a keleti szakaszban — Melilla — és nyugaton vannak (Ceuta és Tetuan); a legértékesebb kikötő, Tanger, nem került spanyol kézbe, hanem nemzetközivé nyilvánították.

A spanyolok a nekik átengedett területen elsősorban keleten és nyugaton kezdték terjeszkedni. Keleten Melilla kikötőjétől kiindulva, hol már 1909-ben csatároztak a bennszülöttekkel, főleg a Kert völgye mentén nyugat felé. Nyugaton pedig, hol kiinduló pontjukat Ceutából rövidesen Tetuanba tolták elő, két irányból törtek elő a keleten a Lau folyó által, délen pedig a Lukkos folyó által határolt terület elfoglalására és pedig:

Tetuanból dél felé a Sesauen körüli medencébe és az Atlanti part kikötőiből a Lukkos folyó mentén kelet felé. Terjeszkedésüket eleinte a gyengén felszerelt, szervezetlen törzsek kevésbé akadályozták, de 1919-től kezdve már erős, jól felszerelt és vezetett törzsek ellen kellett elkeseredett, veszte-

ségteljes harcokat vívniok. Az ellenállásnak lelke két rendkívüli férfi volt: a terület közepén és keleti részében *Abd el Krim*, a nyugati részben pedig *Raisuli*.

Abd el Krim előkelő berber családból származott; apja annakidején Melilla kormányzója volt, így gyermekkorától alaposan megismerhette későbbi ellenségeit, a spanyolokat. Miután Fez városában a mohamedán egyetemet elvégezte, évekig alapos tanulmányokat végzett Spanyolországban és Franciaországban. Magas színvonalú európai műveltségen kívül olyan tulajdonságokkal rendelkezik, hogy népének hivatott vezetője a szabadságharcban idegen hódítók ellen: a vakmerőségig bátor, — népe meg van győződve, hogy fegyver nem fogja — terveiben alapjában véve óvatos és körültekintő, de ha kell, villámgyors, máskor a végtelemségig szívós és kitartó. Javakorbéli, jól megtermett férfi, személyére nézve igénytelen, de ért a pompázó fellépéshez és beszédhez, ami keleti fejedelmnél elengedhetetlen. Népe — és pedig nemcsak saját Uriágel törzse, hanem a szövetségelt törzsbeli is — bár fél tőle, a rajongásig szereti.

Ezzel az emberrel került szembe a gyarmati háborúban gyakorlatlan spanyol hadsereg keleti csoportja. Előnyomulásukat Melillából kelet felé a Kert folyó mentén *Abd el Krim* 1920-ig szívós ellenállással lassította; majd, mikor 1921 nyarán egy erős spanyol csoport *Silvestre* tábornok alatt túl merészen tört elő *Abd el Krim* székhelye, az *Alhucemas* öböl közelében fekvő *Adjir* felé, arra *Annual*-nál döntő csapást mért. A rendetlenül visszaözlő

A kis menyecske akkor sem tett mást, mint göresösen kapaszkodva emberének kabátjába, egyre csak a „*moj János*“-t hajtogatta, a tűzér meg kemény vigyázz állásban várta hogy ugyan mi lesz most vele?

Hát azután megtudtuk, hogy ez a *János* — *K. Nagy János* tűzér — most egy éve itt volt ebben a faluban vagy három hónapig egy lövészeres oszloppal. Ennél a helyre kis esinos nőszemélynél lakott és hát addig-addig tanítgatta azt a magyar szóra, amíg egy kis baj nem történt.

Közben elkerült a *János* csapata máshová, egy másik kis csujes faluba és bizony úgy ment el, hogy ennek a falunak még a nevét is elfelejtette.

Hadosztályparancsnokom jóságos szemével, hol az asszonykát nézegette, hol a kis porontyot, azután szigorú arccal fordult *János*hoz: — „Tizennégy napi szabadságot kapsz, a többi a te dolgod, remélem, nem hagysz szégyent a magyar katona nevére.“

A kis rutén asszony nyugtalanul vizsgálta az öreg katonatiszt arcát, de mikor megtudta, hogy az ő *Jánosa* most hosszú ideig maradhat nála, boldogan csókolgatta a kezét meg a kabátját, azután kéz a kézben, elvonszolta a falu felé szégyenkező katonáját.

Utánuk nézünk. A falu szélén már *János* vitte a gyereket. Isten tudja, milyen kedves szavakat gügyögött hozzá.

Néhány évvel ezelőtt egy alföldi tanyai csendőrsőn tartottam szemlét. Mikor tovább indulok, előáll a szekér s már is rázattam magamat a jó homoki úton a következő őr felé.

Érdekes mocsaras tájon haladtam keresztül, dunántúli tájakhoz szokott szememet teljesen lekötötte az élénk vízi élet. Vadludak serege, nagy csapat szársa, egész sereg gólya, amint féllábon állva ókumlálta a mocsarat. A levegőben sirályok.

— Esőt kapunk, — szól hátra a kocsis.

Akkor néztem meg először. Nem tudtam hamarosan, hova tegyem ezt az arcot. Valahol már láttam.

Különösen erre sok egyforma arc van. A tanyás emberféle egyik olyan, mint a másik, egyforma barna,

napsütött. Biztosan egyik-másik ilyenforma ember szekerezett engem valahol, azzal tévesztettem össze. Talán rokona is volt. Ebben aztán megnyugodtam és megint csak a tájat szemlélgettem. Később megint hátra szól az én emberem a pipája mögül:

— Eső lesz, igen ficánkodnak a vízimadarak.

Tényleg erősen kezdett borulni és egy negyed óra múlva már hallható volt a hátunk mögött a távoli ég-zengés.

— Az az én tanyám! Odahajtsunk-e? — mondja megint az ember és odabök ostorával egy nyárfás fecske csoport felé.

Igent bólintottam s azzal már kocogtunk is a tanya irányában.

Hirtelen erős szél támadt, nagy porfelhőket vert fel a kocsinak előtt s már is kövér cseppekben hullott az eső. És belebújtam a köpenyembe s csak akkor néztem ki megint, mikor a tanya udvarán nagy kutyaugatás közt megálltunk.

— Tessék beljebb kerülni! — biztatott a gazda. Nem is kináltattam magam sokáig a zuhogó esőben, hanem egy ugrással a tornácra termettem.

Egy takaros fiatal menyecske állt az ajtóban tüztől piros arccal. Két kis apróság pislogott ki a köténye mögül. Csak visszahökkenem. Ez az arc! Hol találkoztam ezekkel a vonásokkal? Beljebb kerültünk, aztán az asszonyka rámhagyta a két porontyot s harapni-való után nézett.

Körülvizsgálgattam a szobát. Az egyik sarokban egy méceses égett egy cenzochowai Szűz Mária képe előtt.

Furesa . . . az Alföldön orosz kép.

Kint erősen dörgött-villámlott. A kisebbik gyerek az ölembe kívánczozott, hát felvettem.

Igy talált bennünket a gazda, mikor később bejött a szobába.

A szentképre tereltem a szót.

— A kép? Hát igen, a feleségem hazulról hozta magával, mert hogy lengyelországi.

Erősen a szemé közé néztem.

— És gazduramnak mi a neve?

— *K. Nagy János!*

csapatokat villámgyors üldözéssel megsemmisítette vagy elfogta; majd a *Navarro* tábornok alatt Melillából segítségre siető utolsó spanyol erőket Melilla felé visszadobta, a kikötőből néhány kilométerre fekvő Mont Arruit táborban körülzárta és megadásra kényszerítette. Mindez néhány nap eseménye; a spanyolok több évi veszteségteljes hadjárat eredményét elvesztették, seregük utolsó roncsai a körülzárt Melilla kikötőben védekeztek. A spanyolok csak halottakban 10—15.000 embert vesztek, köztük Silvestre tábornokot. A győztes zsákmánya angol források szerint 140 ágyú, 400 géppuska és 30.000 gyorstüzelő puska; ezenkívül 10—15.000 fogoly, kiknek magas milliókat kitevő váltságdíjján Abd el Krim további értékes hadianyagot vásárolt a minden üzletre kapható európai szállítóktól.

Ugyanakkor a Tetuan körüli nyugati spanyol csoportnál se volt rózsás a helyzet. Tetuantól délre az előbbi évben elfoglalt Sesauen körül lakó Gomarra törzs is fellázadt és a spanyolokat visszanyomta Tetuan falai közé; a magára hagyott Sesauen elesett, sőt a bennszülöttek a Tetuan-Tanger közti utat is veszélyeztették. A Rif nyugati lejtjén pedig a Lukkos folyótól északra lakó Dsebala törzs sem volt megbízható. Ezt a törzset a hibás spanyol politika 1918-ig teljesen kiszolgáltatta Raisuli-nak, egy előkelő családból származó férfiúnak, ki éveken át kétszínű játékot folytatott az európai nagyhatalmak képviselőivel és régebben sok borsot tört a franciák orra alá is, de a spanyol kormánykörök bizalmát teljes mértékben bírta, olyannyira, hogy pénzzel és fegyverrel bőségesen támogatták. De Berenguer tbk., két éve főparancsnok, nem osztja kormány bizalmát Raisuli-val szemben, hanem igyekszik őt a Rif nyugati lejtjén, Tazrut-ban lévő fészékében bekeríteni. Keletről Sesauen felől, északról a Tetuan-Tangeri műút felől, nyugatról az Atlanti partokról és délről a Lukkos folyó völgyéből már szorúl a gyűrű Raisuli és a Dsebala törzse körüli, mikor azt az előbb vázolt események rövid időre kinyitják. De 1921 késő őszen Berenguer Sesauent visszafoglalja s így a gyűrűt megint bezárja, 1922 tavaszán folyton szűkíti s már készül Raisulit elfogatni, mikor az váratlanul levegőhöz jut. A spanyol kormány megbukik, a következő kormány Berenguer tbk.-ot visszahívja és utódai megint teljes mértékben megbíznak Raisuliban, — vesztükre, amint azt a további események bizonyítják.

Időközben a spanyolok Melilláról is számottevő erőket vetnek be az elvesztett terület visszahódítására; novemberben több mint 100.000 ember áll a spanyol Marokkóban, de most már Abd el Krim jól felfegyverzett törzsei állnak szemben. A támadás rendkívül lassan jut előre; véres harcokba kerül Melilla felszabadítása, azután minden lépés előre a Kert völgyében előre. De 1922 tavaszán a spanyolok mégis elérik az Annuali katasztrófa előtti vonalakat. Berenguer tábornok döntő támadásra készül Abd el Krim ellen. Terve, az Alhucemas öbölben partra teendő 25.000 emberrel északról is előretörni Abd el Krim ellen. A kormány a tervet elfogadja, Berenguer megteszi előkészületeit, de időközben a kormány megbukik. Berenguer-t — mint már említettük — felmentik a főparancsnokságtól; utódai évekig csak a hódított terület meg-

tartására törekszenek, amit Abd el Krim nekik eléggé keservessé tesz.

1923-ban gyorsan váltakozó, gyenge kormányok után Primo de Rivera spanyol tábornok, a hadsereg tisztikarára támaszkodva, erős kézzel magához ragadja Spanyolországban a hatalmat. A helyzet sivár; az országban pártviszály dúl, a marokkói kaland pedig az országban nem népszerű. A tábornok elsősorban az országban teremt rendet; így 1923-ban még nem ér rá, Marokkóval foglalkozni. De 1924 tavaszán személyesen átveszi a főparancsnokságot. 1917 óta az a nézete, hogy Marokkó a spanyol népnek nem éri meg az érte hozott súlyos erkölcsi és anyagi áldozatokat. Eltökélt szándéka, hogy az elfoglalt területet feladja és csapatait visszavonja a legrövidebb vonalra, melyből keleten Melilla kikötő közvetlen területét, nyugaton pedig a Tetuan-Tanger műutat és a Tangerből a part mentén dél felé épülő vasútvonalat meg tudja védeni. Marokkóért ezentúl egyetlen spanyol életét sem akarja feláldozni; az említett vonalat csak bennszülött csapatokkal és idegen légiókkal akarja védeni. De terve végrehajtását az események késleltetik. Tavasszal keleten és nyugaton lázadás tör ki, majd a nyár folyamán lángba borul az egész terület. Raisuli látszólag hű; öccse a nyáron egy szemlén több ezer jól felszerelt fegyverest vezet elő Primo tábornoknak; de később kivil, hogy titokban egyetértésben van Abd el Krimmel. Primo tbk. kénytelen újabb erősítéseket hozni Spanyolországból, hogy körülzárt támpontjait, köztük Sesauen városát is felszabadítsa. Különösen heves harcok folynak a nyugati szakaszban itt és a Lukkos folyótól északra. De Primo tbk. nem enged eredeti tervéből. Késő őszig, az esős időszak beálltaig, a spanyol csapatok mindenütt visszamentek a kijelölt vonalakra. Keleten csak Melilla közvetlen környékét tartják, nyugaton Tetuantól közvetlen délre és nyugatra állnak a Tanger felé vezető út mentén, az Atlanti szakaszban pedig a Rif nyugati hegy lábánál, néhány kilométerre a tengertől.

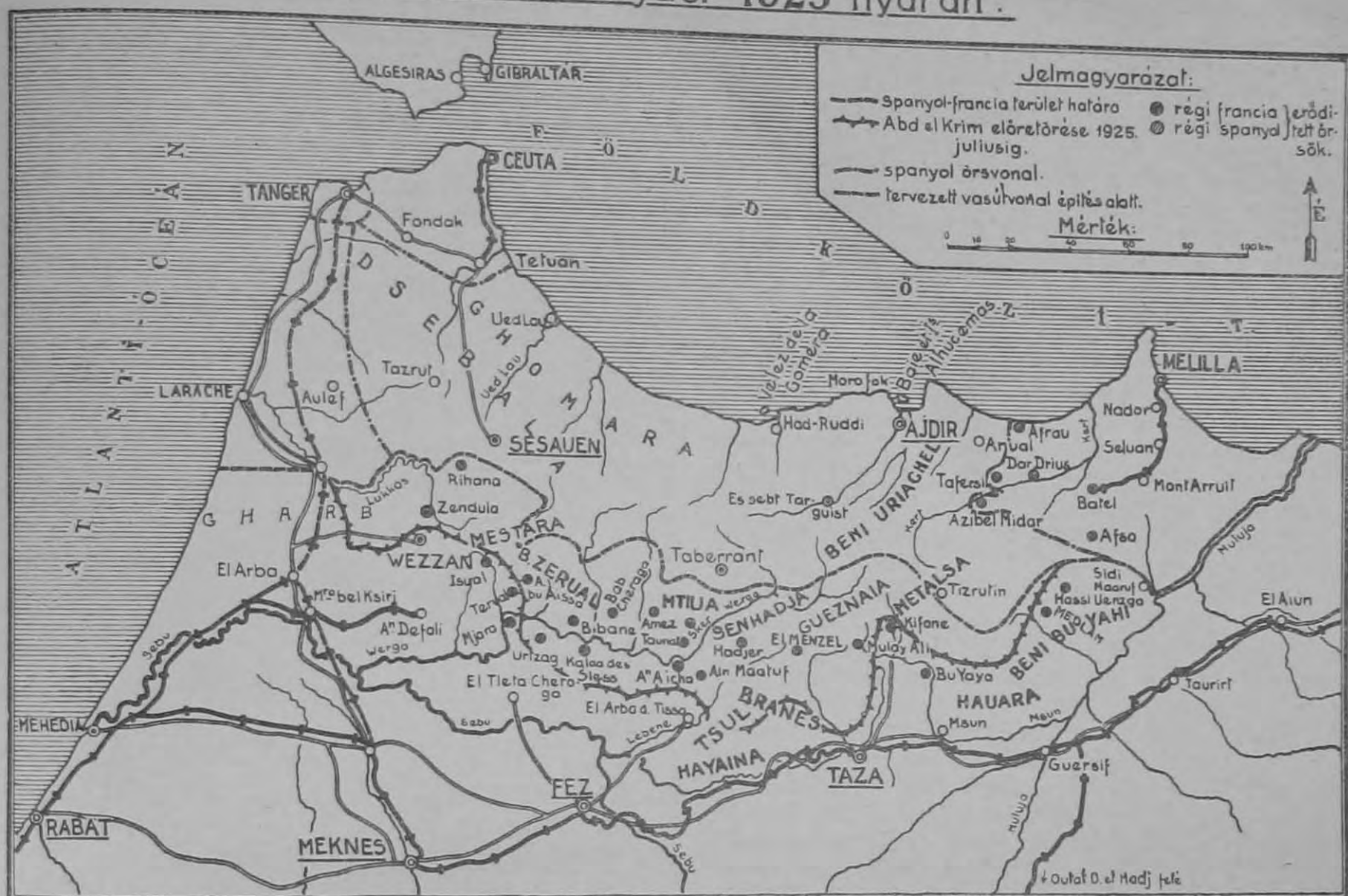
A spanyolok ezzel a lépéssel beismerték, hogy nem tudják a nekik kiuntalt területet birtokba venni.

A spanyol kudarc okait francia szakemberek 1924 őszén a következőkben látták:

Az anyaországban a hare Marokkóért soha sem volt népszerű, így a marokkói hadsereg nehéz, veszteségteljes harcaiban sohasem részesült a kellő erkölcsi és anyagi támogatásban. A szerencsétlen országban évtizedek óta állandóan pártvillongások dúlnak; a politikában a hadsereg is részt vesz, ami megbontja a hadsereg belső egységét.

A spanyolok a bennszülöttekkel szemben sem követtek helyes politikát. A franciák minden eszükkel fenntartották azt a látszatot, hogy Marokkó továbbra is megmarad törvényes uralkodója, Mulej Juszuf szultán uralma alatt és ők mindent csak ennek nevében és ennek érdekében tesznek. Ennek az elvnek természetes következménye, hogy a spanyoloknak átengedett terület továbbra is a szultán fennhatósága alatt marad; de, mert a marokkói szultán francia befolyás alatt áll, tehát uralmát spanyol területen nem gyakorolhatja, azt a megoldást találták, hogy a szultán egyik legközelebbi rokonát kinevezte kalifának, ki Ceutában székelve, a spanyol megszállás alatti területeken képviselte volna a szultánt, mint jogos uralkodót. Ezt a kali-

Marokkói helyzet 1925 nyarán.



fát a spanyolok hol semmibe se vették, hol pedig túlbecsülték; eleinte semmi befolyást se engedtek neki a kormányzásba, és így a bennszülött törzseknek teljesen aláásták tekintélyét; azután pedig, ami még nagyobb hiba volt, meg akarták tenni a spanyol megszállás alatti Marokkó szultánjának. Így pedig ez az uralkodó ellentétbe került volna a francia megszállott területen székelő törvényes szultánal, ami a régi uralkodóhoz hű törzseknél csak rossz vért szülhetett.

A fegyverrel meghódított törzsekkel szemben sem viselkedtek észszerűen; csak a gyengéket fegyverezték le teljesen, az erősebb, hatalmasabb törzseket ellenben bőségesen ellátták pénzzel és fegyverrel, hogy magukhoz édesgessék őket, sőt akadt spanyol polgári kormányzó, aki az immel-ámmal meghódított hatalmas törzseket megkérdezte, hogy mik még a kívánságaik (utak, vasutak, vízvezetékek, iskolák, stb. építése), ahelyett, hogy ő követelt volna tőlük feltétlen engedelmisséget s csak ha ezt betartották, jutalmazta volna őket. Pedig ismerve a bennszülöttek gondolkozásmódját, akiknek csak az erős akarat imponál, ezek mindezt csak gyengeségnek vették.

Az ingadozó, gyenge politika hibáit a spanyol hadseregnek véres harcok árán kellett volna rendbe hoznia. Azt a franciák is bangoztatják, hogy ez a hadsereg a harcban mindig önfeláldozó bátorsággal megállta a helyét; de feladata, eltekintve az ingadozó politikai vezetéstől, sokkal nehezebb volt, mint a franciáké. A terület legnagyobb része a nehezen járható Rif hegység; a szemben álló törzsek különösen féktelenek és harciasak és olyan embe-

rek vezetnek, mint Raisuli és Abd el Krim. A meghódítandó területbe sem lehetett két oldalról behatolni, mint a francia területre keletről Algier felől és nyugatról az Atlanti óceán partjairól; pedig ez nagy előny volt, mert a két irányból jövő oszlop kölcsönösen támogathatta egymást. A spanyolok ellenben csak két elszigetelt csoportban hatolhattak be a Rif területére: egy keleti csoporttal Melilla felől és egy nyugati csoporttal Ceuta-Tetuan felől. A két csoport között állt pedig Abd el Krim, aki teljes erejével az egyik vagy a másik spanyol csoport ellen fordulhatott, anélkül, hogy azok kölcsönösen segíthették volna egymást. Azonkívül a franciák szerint a spanyol hadsereg nem volt kellően megszervezve gyarmati háborúra; túlkésőn és csak csekély mértékben vették igénybe a bennszülött lakosságot és az idegen légiókat. A spanyol hadseregnek nem volt háborús tapasztalata; felszerelése sem volt olyan jó, mint a franciáké.

Azt ellenben a franciák elhallgatják, és csak német forrásokból tudjuk, hogy 1924-ig a franciák elősegítették, vagy legalább is nem akadályozták meg a spanyolok ellen harcoló törzsek ellátását fegyverrel és egyéb hadianyaggal. Búsás haszonért mindenre kapható európai kalmárok, főleg Algieron át, de az Abd el Krim fennhatósága alatt álló kikötőkbe és Tangerbe is szorgalmasan esempeszték a hadianyagot. Abd el Krim pedig bőségesen rendelkezett és rendelkezik most is pénzzel; a spanyol foglyokért búsás váltságdíjakat kap; azonkívül a mohamedán világ minden részéből is bőségesen támogatják, így Egyiptom és India dús-gazdag nagykereskedői is, kik személyében az iz-

lám zászlóvivőjét látják a hódító Európával szemben.

A német vád valószínűen hangzik, ha a francia lapok 1924 őszén megjelent újságcikkeit olvassuk, melyek a spanyol terület kiürítésének következményeit tárgyalják francia szempontból. Szerintük Spanyolországnak a szerződések értelmében kötelessége, a neki átengedett területet tényleg meg is szállani; ha erre bármily okból nem képes, akkor engedje át a kérdéses területeket a franciáknak, akik bebizonyították, hogy ott rendet tudnak teremteni. De ellenértékül Tangert követelték, az angol Gibraltár-ral szemben a második kulesát a szűk tengerszorosnak Atlanti óceán és Földközi tenger között. Itt kilátszik a lóláb; a franciák szívesen vették, ha a spanyol nép a sok marokkói kudarcba belefárad és lemond a reá nézve kétséges értékű birtokról; mert azt remélték, hogy így nekik jut az egész ország.

Hogy ennek nagy ára lehet, arra 1924 őszén a franciák még nem gondoltak.

Az 1925-re hajló télen Abd el Krim a felszabadult területek törzseit megszervezi, nyugaton vetélytársát, Raisulit elfogja, ki fogságban hal meg, a hatalmas Dsebola-törzset pedig meghódol-
tatja.

Rossz kilátás az európai hódítóknak az 1925-ös évre; a spanyoloknak kiutalt terület összes törzsei, melyeket 100.000 főnyi modern felszerelésű hadsereg éveken át hiába akart járomba hajtani, immár megint felszabadultak; de most már nincsenek, mint évekkkel ezelőtt, egyenkint szétszakadozva: Abd el Krim, a győztes hadvezér erős kézzel fogja őket össze szilárd egységbe. Ki ellen vezeti őket a jövő tavasszal, mihelyt a téli esőzéseknek vége? Végezni akar a spanyolokkal? Erre mutatnak elfogadhatatlan békefeltételei, melyeket 1924 novemberében közölt; 20 millió arany pezeta kártérítést követelt, 12 repülőgépet, 1 üteg nehéz ágyút és 10.000 gyorstüzélpuskát 3 millió tölténnyel, azonkívül a fennmaradó terület kiürítését, kivéve Ceuta és Melilla kikötővárosokat. Vagy talán a hatalmas Franciaországgal merne kikezdeni? Erre is vállalkozhat, ha úgy érzi, hogy mögötte áll a mohamedán világ.

Ezekre a kérdésekre rövidesen megjön a válasz; 1925 április második felében rif-csapatokkal megerősített törzsek váratlanul betörnek több helyen a francia őrsvonalba. Abd el Krim oda dobta a keztyűt a hatalmas Franciaországnak.

Abd el Krim támadása a franciák ellen.

A támadást a rif vezetés alatt álló Dsebola-törzs kezdte, de rövidesen harcban állt a majdnem 300 km. hosszú őrsvonal nyugaton a Lukkos folyótól, keleten a Muluja folyóig. Kezdetben különösen Wezuan körül és a középső és felső Werga szakaszában volt erős a felkelők nyomása.

Abd el Krim első sorban a Werga gazdag, termékeny völgyét akarta elfoglalni, melyet a helytelenül húzott spanyol-francia határ elvágott a Rif területétől, annak dacára, hogy a hegyvidék lakói a termékeny völgy nélkül nem tudnak megélni. De itt várta Abd el Krim a leggyengébb ellenállást is. Az elmúlt ősszel elfoglalt új francia őrsvonal még nem volt eléggé kiépítve, azonkívül számíthatott

arra, hogy a franciáknak csak néhány hónapja meghódolt törzsek is rövidesen átpártolnak hozzá. Számításaiban nem csalatkozott: a Werga mentén nyugatról keletre a Mesztara, a Zeranál, a Mtina és a Szenthadsa törzs rövidesen mellé állt, legalább 40.000 emberrel növelve fegyveresei számát.

Abd el Krim májusban különböző becslések szerint már 100.000 emberrel rendelkezett; de ez a hadsereg nem állt egyforma felszerelésű és harcértékű csapatokból.

A hadsereg magját, képezte 20.000 Abd el Krim törzsből, az Uriagel törzsből. Ezek a szorosabban vett Rif-lakók: területük az Adjir és a Targuist városok vonalától keletre és nyugatra 50—50 km-re terjedő sáv, északra a Földközi tenger, délre pedig a Rif hegység gerince által határolva.

Ez a 20.000 ember Abd el Krim sorkatonasága; egyenruházott, jól szervezett és felfegyverzett csapattestekbe van osztva. Abd el Krim főtartaléka; csak ott veti be, ahol a döntést keresi. Mióta a franciák is harcoltak ellene, a francia miniszterelnök úgy nyilatkozott róla, hogy gyalogsága a legjobb a világon, tüzérsége európai mértékkel mérve is megfelelő.

Értékes *segédcsapatokat* szolgáltatnak a spanyolok által kiürített területek törzsei, melyek Abd el Krim-mel szövetségre léptek. Így nyugaton a Tetuan felé terjedő szakaszban a Gomarrák és Dsebolák 20.000 embert, a keleten Melilla felé lakó törzsek pedig ugyancsak 20.000 embert állítanak fegyverbe. Ezek a csapatok évek óta eredményesen harcoltak a spanyolok ellen; így, ha szervezetük és felszerelésük európai szemmel nézve nem is elsőrangú, harcértékük kétségtelenül nagy. Törzsfőnökeik mellett Abd el Krim ad nekik saját környezetéből vezetőket, azonkívül minden ilyen törzshöz beoszt sorkatonaságából kisebb részeket, főleg gépfegyvereket és tüzérséget. A közös harcok közös célért kétségtelenül erősen hozzáfűzik Abd el Krimhez ezeket a törzseket; a franciák mégis abban reménykednek, hogy sikerülni fog nekik az említett törzsek, főleg a Dsebolák és a Gomarrák erősen kifejtett függetlenségi hajlamát kihasználni és így elszakítani őket Abd el Krim-től, ki erős kézzel vezeti őket.

A harcok folyamán a francia uralom alól felszabadult törzsek is szívesen csatlakoznak Abd el Krimhez. *Ezek képezik Abd el Krim szabadsapatait.* Abd el Krim ellátja őket vezetőikkel és tőle telhetőleg fegyverrel és lőszerrel, néha csekély tüzérséggel is; bár katonai értékük nem nagy, harcban félelmetesek, mert életükért, szabadságukért küzdenek. Eléggé megkóstolták már a francia hódítók módszerét, hogy ne kérjenek többet belőle. Hisz erről francia katonai szakértő írta katonai szaklapba, hogy „ha sikerült egy törzset legelőitől, szántóföldjeitől és az ivóvíztől elvágni, inkább visszatér a nemeslelkű Franciaország karjai közé, mintsem, hogy éhen pusztuljon!” Igen! — de elgondolhatjuk, hogy milyen érzésekkel. Abd el Krim tényleg — mint később látni fogjuk — legnagyobb eredményeit annak köszönheti, hogy kiküldöttjei által jól megoldozott törzsek a kellő időpontban hozzá átpártolnak és pedig nem csak a harsvonalban élő törzsek, hanem gyakran a francia vonal mögöttiek is.

Ezek alapján érthető, hogy a franciák arról panaszkodnak, hogy Abd el Krim tartalékai nem saját vonala mögött, hanem a francia harc vonal mögött vannak.

Egyedül a kora tavasszal Abd el Krimhez át-pártolt törzsek francia becslés szerint legalább 40.000 fegyvert állítanak a hareba.

Ezzel a 100.000 fegyverrel rendelkezett Abd el Krim már 1925 tavaszán, támadása első heteiben; ebből csak kevés volt lekötve a spanyolok ellen.

Ezzel szemben 1925 áprilisban a franciáknak majdnem 300 kilométer hosszú őrsvonalat kellett volna a Lukkos és a Muluja folyók között tartani, mire az őrsöket megszálló kb. 7 zászlóaljnyi erőn kívül csak 6—8 zászlóaljnyi mozgó tartalékkal rendelkeztek csekély tűzérséggel. A rif támadás váratlanul jött; a gyenge őrsvonal nem tudta feltartóztatni úgy, hogy a rifek a hozzájuk csatlakozott törzsek segítségével néhány nap alatt előzönlöttek a Werga északi partját.

Az azóta folyó harcokban a nyár közepéig kétségtelenül Abd el Krim volt fölényben; a franciák, bár létszámuk újabb megerősítések beérkezéssel állandóan tetemesen nőtt, egyelőre csak arra szorítottak, hogy Abd el Krim újabb és újabb csapásait úgy-valahogy kivédjék. Viselkedésük azt a benyomást kelti, hogy kapkodnak; minden intézkedésük elkésve jön és így olyan helyzetet talál, amelyben már nem eléggé hatékony.

Az első 3 hónapban a franciáknak súlyos áldozatok árán sikerült keleten Tazát, a középen Fezt és nyugaton Wezzant megvédeniök, annak dacára, hogy Abd el Krim folyton növekedő eredménnyel támadott a felsorolt városok elfoglalására.

A harcban most utólag több fejezeteket különböztethetünk meg. Április végén az első zűrzavarban a franciák a kéznél levő, 6—8 zászlóaljat néhány üteggel Fez-ről támadásra indították a Werga völgyébe, majd a Werga mentén nyugat felé. Ettől a támadástól azt remélték, hogy legalább a Werga mentén sikerül az ellenség beözönlését megakadályozni; de az első őrsvonalig nem jutottak el; pedig néhány órs már hetek óta körül volt zárva, lőszer és élelem már fogytán volt.

Később keleten Kifane körül és nyugaton Wezzan irányában is erősödik az ellenség nyomása, úgy hogy a franciák kénytelenek az időközben Marokkó többi részeiből és a szomszédos Algierből és Tuniszból sietve összeszedett megerősítéseket több csoportba szétdarabolva bevetni. Május elején négy több zászlóaljnyi erejű csoportjuk támad: egyik keleten Tazáról Kifane irányába, egy másik nyugaton Wezzan körül, kettő pedig Fez-ről a középső Wergán át észak felé. A támadás eredményes és rövid időre könnyít a helyzeten. Keleten Kifanet és nyugaton Wezzant sikerült biztosítani; a középen a Wergán át előretört oszlopok Taunát-Bibane szakaszában felszabadítják a már nagyon szorongatott őrsvonalat és az őrsöket ellátják lőszerrel és élelemmel. De az aránylag erős támadó csoportok nem bírják tartani magukat elől az őrsvonalban, mert ellátásuk a Werga völgyéből úttalan, felkelőktől hemzsegő hegyes vidéken keresztül lehetetlen; kénytelenek az éppen felszabadított őrsöket sorsukra bízni és visszamenni a Werga

mögé. Onnan újabb és újabb támadásokkal nyitnak utat a legveszélyeztetettebb őrsökhöz, hogy azokat a szükségesekkel elláthassák. De ezt a módszert nem lehet sokáig alkalmazni; a mozgó oszlopok kimerülnek, nem képesek olyan sok helyen segíteni, mint ahol kellene. Az őrsök pedig gyengék, nem lehet őket sokáig magukra hagyni. Május második felében Liautey tábornagy, a francia polgári és katonai kormányzó teljes elhatározásra jut; kiüríti az őrsvonalat a Werga mentén, kivéve egyes nagyobb és természetből erősebb támpontokat, melyekről feltételezi, hogy tűzérség ellen is huzamosabb ideig tarthatják magukat. De terve végrehajtása nem olyan egyszerű; a kimerült mozgó csoportoknak megint át kell vágniok magukat a körülzárt őrsökhöz és azokat magukhoz véve, visszavonulni a most már vérszemét kapott ellenségen át. Rendkívül véres harcok; a feladott őrsöknél sok értékes anyag jut a felkelők kezébe, de, ami még súlyosabb: Abd el Krim tagadhatatlanul nagy eredményt ért el, megmutatta az ingadozó törzseknek, hogy a hatalmas franciát is le lehet győzni.

Május végétől kezdve, a franciák a középső szakaszban a Wergától délre visszavonultak. Június folyamán egy csoportjuk itt, egy-egy erősebb csoportjuk pedig Teza és Wezzan körül csak arra szorítottak, hogy gyakori ellencsapásokkal lassítsa az ellenség előretörését a vasútvonal felé. Kevés eredménnyel. A csoportok között széles rések tátonganak, melyeken zavartalanul járhatnak át Abd el Krim követői a francia oldalon álló törzsekhez. Június végén Abd el Krim főerejével Kifane ellen fordul; onnan akar magának utat nyitni Taza felé. A Taza és Kifane között lakó franciabarát Branész törzs hetekig szívósan ellenáll, de a francia támogatás nem elegendő; júliusban a törzs zöme megújja a sikertelen harcot és át-pártol a rifekhez. Kifane körül van zárva, nyitva az út Taza felé. A felkelők előretörnek a város kapujáig és a vasutat ismételtén megszakítják. Tazában pánik tör ki; a polgári lakosság elmenekül.

Ezekre az eseményekre a Branész törzshöz nyugaton csatlakozó Tazul törzs is át-pártol a felkelőkhöz; a Lebene völgyét is előzönlük a felkelők és Fezt, a szultán székhelyét 30 kilométerre megközelítik. A középen a Werga mentén sem bírják a franciák az ellenség áradatát feltartóztatni; Abd el Krim az északi parton lévő utolsó francia támpontokat is elfoglalja, átesap a folyó déli partjára, ebből az irányból is fenyegetve Fezt.

Nyugaton Wezzan körül is sikerül Abd el Krimnek egy betörése; csapatai a várost szűk félkörben körülzárják, a polgári lakosság innen is menekül.

(Vége következik.)

Haza és nyelv egyforma rangban álló nevezet minden népre nézve, ha a tiszteletben álló nemzetek sorából kitaszítottatni nem akar. Nemzeti életet nemzeti nyelv nélkül gondolni lehetetlen. Jaj a nemzetnek, mely lakhelyeiből kiüldözött; jajabb annak, mely ősi nyelvétől fosztatott meg!

Kölcsey.

A Szelestey-féle csendőrségi évkönyvek.

Közlő: Dr. PRESZLY LÓRÁNT őrnagy.

1883. év december havában Kolozsváron „nyomatott Stein Jánosnál az ev. ref. tanoda betűivel” az első évkönyve a m. kir. csendőrségnek Szelestey Károly csendőrfőhadnagy szerkesztésében és kiadásában. Ki volt Szelestey Károly, akinek az a gondolata támadt, hogy ilyen naptár-félével (a régi csendőrök e néven is nevezték és ismerték) ajándékozza meg a testületet? Egy írói készséggel és tehetséggel megáldott tiszt, aki mint honvédfőhadnagy 1882. július 1-én, tehát az 1881. III. t.-c.-el megszervezett csendőrségnek a felállítása második évében lépett át próbaszolgálatra testületünkhöz s aki másfél év múlva — mint kolozsvári parancsnok — lelkes, megértő és meleg szívvel nyújtotta át az első — közel 200 oldalas — évkönyvet bajtársainak okulásul és szórakoztatásul. Szelestey főhadnagy — mint ezredes — később a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelőjének helyettese lett, majd 1909 szeptember elsejével történt nyugdíjaztatásakor — öreg királytól az öreg katona — megkapta a tábornoki címet, majd öreg királyával ő is elköltözött egy meleg nyári napon — 1912 július 15-én — oda, ahova mindannyian elérkezünk s ma örök álmát alussza a budapesti rákoskereszturi köztemetőben.

Az első évkönyv megjelenése óta negyvenkét év telt el, alig egy-két példány található meg a négy évfolyamból, azt is féltő szeretettel őrzik tulajdonosai. Értékes, mert ritka, becses, mert egy drága emléke a régi csendőrségnek és egy olyan emléke, amelyben ma is csak érdeklődéssel lapozgathatunk. Ennek lett utódja az 1887. évben első ízben megjelent csendőrségi zsebkönyv, mely azonban hosszú ideig nem tudta pótolni a Szelestey-féle évkönyveket, nem pedig azért, mert egyrészt hivatalos kiadás volt, másrészt nélkülözötte a mulattatva oktatást, amit Szelestey főhadnagy könyve céljaul határozottan megjelölt és amelyet szem elől nem is tévesztett.

Évkönyve egyes felsőbb helyeken és személyek előtt nem fogadtatott rokonszenvvel. Az 1884. évi könyvében kedvesen céloz is erre. „Munkám összeállítása közben sok oly mozzanat fordult elő, — írja — melyekre igazán legjobb a feledés sűrű fátyolát borítani, pedig a cél, melynek úttörőjéül vállalkoztam, elvitázhatatlanul közérdekű és hasznos, mert vajjon nem ilyen-e az a cél, hogy a csendőrség kezéből az eddigi többnyire a ponyvairodalom teréről származott rémes történetekkel és hitvány fércelményekkel telt naptárak szép szerével kivétesse s helyükbe egy olyan szakmunka adassék, amelyben úgy a tisztikar, mint a legénység saját szellemi kincsét találhatja letéve?” Majd folytatja: „több, itt elő nem sorolható s rajtam kívül eső ok miatt nem emelhettem e munkát arra a színvonalra, amelyre szándékom volt; de viszont az is kétségtelen, hogy tartalmának gazdagsága és becse megérdemli az érte hozott anyagi áldozatot s hogy ezt annyi balszerencse közt s oly sok vizsály után sikerült elérnem, néhány ügybuzgó bajtársam szíves támogatásának, továbbá a csendőrségparancsnok

urak* meleg érdeklődésének és kegyes bizalmának köszönhetem.”

A névkönyv 1884., 1885., 1886. és 1887. években jelent meg, minden évben gazdag tartalommal, melyek ma, különösen történelmi szempontból, igen értékes adatokat is képeznek. Épen ezért gondoltam azt, hogy csendőr olvasóinkat visszavezetem a negyven évvel ezelőtti időkbe, megismertetem e névkönyvekkel, hogy abból bizonyos tanulságot merítsenek.

Az 1883. év decemberében megjelent Évkönyv az 1884. évre szól. Naptári résszel kezdődik, mely a szökőév tizenkét havi naptári összeállítását tartalmazza. Minden hó egy fejléccel díszített és erről részletesebben írok nemcsak azért, mert egészen érdekes gondolat volt a szerzőtől, hanem, mert van benne valami különlegesség. A januári (Nagy Boldogasszony hava) kép havasi taj. Két csendőr halad a magas hóban. Egy fagytol alélt embert helyeztek fel a ló hátára. Egyik csendőr vezeti a lovat, a másik támogatja az alélt embert, hogy ne essék a lóról. Előttünk a távolban füstölgő kéményű ház. Arra tartanak. A kép alatt a következő vers: Édes a tűzhely melege — Ha a pusztát hó fedte be, — De mi akkor is portyázunk, — S vész, viharral szembeszállunk.

A februári (Böjttőlő hava) kép egy szegényes berendezésű szoba. Szegény, beteg asszony kis gyermekével szalmán a földön fekszik. Egyik csendőr segítséget nyújt, a másik a vaskályha tűzét éleszti. A magyarázóvers a következő: Dieső a hős bátorsága, midőn rohan a csatába, — De gyámolítani a szegényt, — Képezi a legszebb erényt.

A márciusi (Böjtmás hava) kép árvíz a falun. A háztetőkön kétségbeesett, segítségért kiáltozó emberek. Két csendőr csolnokon siet megmentésükre. A magyarázó vers: Hullám hullámot hajt, rohan a sebes ár, — Nyomában a halál s rémes pusztulás jár; — De ingó csolnokon a megmentők jönnek, — S letörlik az arcáról a keserű könnyet.

Az áprilisi (Szent György hava) kép egy rablótámadás leverése. Hintó utasait fegyveres rablók támadták meg. Az épen idejében érkező csendőrség lefegyverzi a rablókat s kimentí szorongatott helyzetéből az utasokat. A magyarázó vers: Virágbimbó fakad, pacsirta énekel, — Ilyenkor a vándor gyönyörrel útra kel, — Menjetek csak bátran és vígan előre, — Megvéd mindenütt a közbiztonság őre.

A májusi (Pünkösdi hava) kép az évi szakaszcéllövészet. A versike hozzá: — Célba löni, fel bajtársak! — Ha golyóink jól találnak, — s ha rendben van fegyverünk, — Senkitől sem félhetünk.

A júniusi (Szent Iván hava) képen nyári zivatárban lovascsendőr támogat egy erejét vesztett férfit. A kép alatt a következő vers olvasható: — Cikázik a villám, a haragos ég dörg, — Resegve törik le az erős, büszke tölgy, — S bár a záporosó ömlik, mint a patak: — a mi örökösünk soha meg nem szakad.

A júliusi (Szent Jakab hava) kép égő házat

* Akkor t. i. még nem voltak kerületi parancsnokok, csak pl. 1. számú csendőrségparancsnokság Kolozsvár, 2. számú csendőrségparancsnokság Szeged stb.

ábrázol, amelyből a csendőr karján egy kis gyermekkel rohan ki s adja át a kétségbeesett, térdeplő anyának. A magyarzó vers a következő: Szegény anya, ne sírj, ne keseregj! — Ime, itt van veszve hitt gyermeked. — Vedd át, öleld reszkedő csecsemőd, — a pokoli tűzből kihoztam őt.

Az augusztusi (Kisasszony hava) kép egy mezőt ábrázol. Jobb sarokban búzaasztagok, közöttük cséplőgép és munkások, a jobb sarokban ökrösfogat, melyre búzakévéket raknak fel behordásra. A csendőrijárőr közepén áll és nézi a munkát. A vers: A forró napon izzadva, — Élelmet gyűjt a gazda, — Nekünk meg a főgondunk, — Hogy a kártól mindent óvjunk.

A szeptemberi (Szent Mihály hava) kép egy feldíszítési jelenetet mutat. Jobb sarokban csendőrdíszszakasz, balsarokban különböző fegyvernembeli tiszti küldöttség. A közepén egy tábornok érdemkeresztet tűz egy csendőr mellére. A magyarzó vers a következő: A nemes dicsvágy és kötelességérzet, — Szülőanyja mindig a kitünőténynek, — S ezt oly kitüntetés és öröm kíséri, — Melyre büszkén tekint az igazi férfi.

Az októberi (Mindszent hava) kép egy erdei jelenetet ábrázol, a járőr egy vadorzót fegyverez le. A vers hozzá: A hegytetőn, a völgy ölén, — Sötét erdőn sziklák kövén, — Sivaton s hol mocsár áll, — A gonoszra bosszuló vár.

A novemberi (Szent András hava) kép temetői jelenet. Megható kép. Két csendőr díszben áll bajtársuk sírja mellett. A vers: — A halottak emléknapján — Egyszerű keresztet — Elhunyt bajtárs koszorúval — Díszíti a kegyelet.

A decemberi (Karácsony hava) kép szintén megkapó. Viharos, havas karácsonyi est. A járőr egy ház ablakán tekint be. A szobában az égő gyertyákkal díszített karácsonyfa körül boldogságos estét tölt együtt a család. A fejléc alatt a következő vers van: Gyermeknek édes álma, — Gondolatunk feléje száll ma. — S azt kívánja szívünk, szánk, — Isten áldd meg szép Hazánk!

Tagadhatlan, sok naivitás van e versikében, de akiknek iratott, a nép egyszerű fiai, egyszerű lelkükbe szeretettel fogadják be s megértették minden sorát, minden szavát.

Az évkönyv következő részében a felső királyi Ház élő tagjainak névsora foglaltatik.

Majd következik a csendőrség állománya és elhelyezése. Mit állapíthatunk meg itt? A magyar csendőrségnek akkor még nem volt felügyelője. A legfelsőbb vezetés és irányítás a honvédelmi ministerium 11. ügyosztályából történik, melynek ügyköre volt a csendőrség katonai, fegyelmi és személyi ügyei. Az osztály az I. csoportnak volt alárendelve. A csoport vezetője Forinyák Gyula tábornok volt, az államtitkár báró Fejérváry Géza altábornagy s a honvédelmi minister ifj. gróf Ráday Gedeon. Az ügyosztálynak osztályvezetője nem volt, csak előadója, Schatz Lajos csendőrezredes, ki mellett beosztva Étsy Ferenc csendőrszázados és Koreska Vilmos főhadnagy voltak. A kerületeket egyszerűen parancsnokságoknak nevezték. Az 1. számú csendőrpáncsnokságot (Kolozsvár) báró du Mont Várhegyi Lajos őrnagy, a 2. számút (Szeged) Neugeboren Gusztáv őrnagy, a 3. számút (Budapest) Török Ferenc ezredes, a

későbbi első felügyelőnk, a 4. számút (Kassa) Tisóczky László alezredes, az 5. számút (Pozsony) gróf Beckers Alfons őrnagy, a 6. számút (Székesfehérvár) Sönsér Nándor őrnagy, a horvát-szlavont (Zagreb) lovag Bründl Károly ezredes parancsnokolta. A magyar csendőrségnek volt 2 ezredese, 6 őrnagy, 14 I. oszt. századosa, 6 II. osztályú századosa, 32 főhadnagya, 39 hadnagya, 5 hadapródja és 6 számvivőtisztje. A horvát-szlavon csendőrségnek volt 1 ezredese, 1 alezredese, 8 I. oszt. századosa, 3 főhadnagya, 1 hadnagya és egy számvivőtisztje.

Az elhelyezési kimutatásból érdekes adatokat olvashatunk ki. Az I. számú csendőrpáncsnok-



A Kormányzó Úr bucsi vitéz Jankó Kocsárd altábornagyot a m. kir. honvédség főparancsnokává nevezte ki.

ságnak négy szárnya volt és pedig az 1-ső szárny (Nagyszebenben) állott két szakaszból (Nagyszeben és Déva), a 2-ik szárny (Brassóban) állott két szakaszból (Brassó és Csikszereda), a 3-ik szárny (Marosvásárhelyen) állott két szakaszból (Marosvásárhely és Nagyenyed), a 4-ik szárny (Kolozsváron) állott két szakaszból (Kolozsvár és Beszterce). Csak tájékozásul szolgáljon, hogy a nagyszebeni szárny területe Szeben, Nagyküküllő, Fogaras, Hunyad és kis részben Alsófehér vármegyék területét ölelte fel. A szárny összlétszáma 7 őrmester, 36 őrsvezető, 195 csendőrből, összesen 238 főből állott. És ehhez volt 3 tiszt (egy szárny- és két szakaszparancsnok). Egy szakasz átlagos létszáma: 4 őrmester, 19 őrsvezető és 102 csendőrből állott, tehát 125 ember egyetlen egy tiszt parancsnoksága alatt. A nagyszebeni szakaszhoz 21 őrs tartozott és pedig 9 Szeben, 1 Alsófehér.

7 Nagyküküllő és 4 Fogaras vármegyéből. Így nézett ki negyven évvel ezelőtt a helyzet. És ilyen volt a többi öt csendőrparancsnokságnál is. Csak futólag részletezem.

A II. számú csendőrparancsnokság három szárnyból állott, az 1-ső Szegeden (szakaszai Szeged, Zombor, Újvidék), a 2-ik Nagykikindán (szakaszai Nagykikinda, Nagybeeskerek és Temesvár), a 3-ik Lugoson (szakaszai Lugos és Orova) székel.

A III. számú csendőrparancsnokság három szárnyból állott, az 1-ső Budapesten (szakaszai Budapest, Kecskemét), a 2-ik Ó-Aradon (szakaszai Ó-Arad, Békésgyula), a 3-ik Nagyváradon (szakaszai Nagyvárad, Belényes, Debrecen, Zilah) székel.

A IV. számú csendőrparancsnokság négy szárnyból állott és pedig az 1-ső szárny Kassán (szakaszai Kassa, Éperjes, Lőcse), a 2-ik szárny Ungváron (szakaszai Ungvár, Sátoraljaujhely), a 3-ik szárny Máramarosszigeten (szakaszai Máramarossziget, Nagyszőlős, Nagykároly), a 4-ik szárny Miskolcon (szak. Miskolc, Eger, Nyíregyháza) székel.

Az V. számú csendőrparancsnokság három szárnyból állott és pedig az 1-ső szárny Pozsonyban (szakaszai Pozsony és Nyitra), a 2-ik szárny Besztercebánya és Trencsén, a 3-ik szárny Balassagyarmaton (szakaszai Balassagyarmat, Rimaszombat és Esztergom) székel.

A VI. számú csendőrparancsnokság három szárnyból állott és pedig az 1-ső Székesfehérváron (szakaszai Székesfehérvár, Veszprém, Szekszárd), a 2-ik Sopronban (szakaszai Sopron, Szombathely), a 3-ik Pécsen (szakaszai Pécs, Kaposvár, Zalaegerszeg) székel. Az évkönyv további része a magyar királyi honvédség és a cs. és kir. közös hadsereg szervezetét ismerteti.

Külön fejezetben a „Szakközlemények” cím alatt ismerteti a jogi határozatokat a magyar büntetőtörvénykönyv néhány fejezetéhez, melyet a Büntető Jogtár alapján az I. számú csendőrparancsnokság állított össze kérdés és feleletekben. Összesen 53 oldalon tárgyalja azt, amire egy csendőrnek legnagyobb szüksége van.

A következő fejezet „Mintagyűjtemény a szakasz- és őrsirodák működési köréből”. Ezek között legérdekesebb az Esemény-jelentés mintája. Öt naponként a szakaszparancsnokoknak az alárendelt őrsük fogalmazványából, a közbiztonsági állapot és tevékenység hű képét kellett egybeállítani. A tisztázat a kerülethez, a fogalmazvány a szárnyakhoz terjesztetett fel. Az Esemény-jelentések olyan munkaszaporulatot jelentettek, hogy késői éjjeli órákig íróasztaluk mellé kötötték le a parancsnokokat. De legalább tisztában voltak szakaszuk belső és külső viszonyaival.

A „Szépirodalom” fejezet jeles magyar költők néhány versét közli. Egy novellában Pál Dániel őrsvezető tisztifüredi őrsparancsnoknak két rablással szembeni hősi tette van leírva, mely cselekedete által egy egész vidék hálás elismerését és tiszteletét vívta ki és a melyért ő császári és apostoli királyi Felségének legkegyelmesebb elhatározása folytán a koronás ezüst érdemkeresztrel tüntette ki. Két kis kedves vers: Csendőr dal és Jótanács a csendőrelétekből merített tárgyakkal. Végezetül „Egy csendőr naplójából” négy történet következik, majd a Zárszó.

(Folytatjuk.)

A csendőr mint katonai őr és mint hatósági közeg.

Irta: TAKÁTS GUIDÓ hadbíró-százados.

A Cs-1. jelzetű Utasítás (Szervezeti Utasítás) 1. §-a a következőket mondja: „A magyar királyi csendőrség a közbiztonsági szolgálat teljesítésére rendelt katonailag szervezett őrtest”. E meghatározásból kitűnik, hogy a csendőr amellet, hogy államrendészeti szerv, egyszersmind katonai fegyelem alatt is áll. E kettős minőség gyakorlati jelentőségére nézve további útmutatással szolgál a kbtk. 174. és 230. §-ai, valamint a Szolgálati Utasítás IV. fejezete.

A katonai büntetőtörvény a katonai őrök ellen elkövethető büntetendő cselekményekről szólván, a fentebb említett 174. §-ában kimondja, hogy az „őr” kifejezés alatt minden, szolgálat teljesítésében eljáró csendőr is értendő; a 230. §. pedig az őrszolgálati kötelességsértés szempontjából állapítja meg, hogy őrszolgálatban állónak tekintendő minden szolgálatot tevő csendőr. A Szolgálati Utasítás IV. fejezete ezzel szemben részletesen körülírja, hogy a csendőrség (csendőrijárőr, szolgálatilag fellépő csendőregyén) a bünygyi nyomozás és nyomozó cselekmények teljesítésében — elvileg csak oly helyeken, ahol rendőrség nincs — miként jár el, milyen hatáskörrel és milyen kötelességek szem előtt tartásával.

Fentiekből kitűnik, hogy a csendőr ugyis mint katonai őr, ugyis mint hatósági (rendőri) közeg, egyaránt lehet büntetendő cselekmények alanya (ha bármely minőségben a törvény vagy utasítások ellen vét) és tárgya (ha vele, mint katonai őrrel, vagy mint hatósági közeggel szemben követ el valaki büntetendő cselekményt).

Tegyük először vizsgálat tárgyává a csendőr katonai őr mivoltát, úgy lényegében, mint következményeiben.

A csendőr, mint katonai őr — az ő szervezetszerű szolgálatában — a kbtk. 235—242. §-aival kerülhet összekötésbe, akár gonosz szándék, szolgálatellenes magatartás, akár pedig csupán gondatlanság által. Nevezetesen a 235. §-ba ütköző büntetést követi el és a 236. §. szerint büntetetik, ha valamely fogoly (elfogott egyén) őrzésére rendeltetvén ki, annak megszökését elősegíti, büntetben valik bűnössé akkor is, ha — szolgálatban vagy szolgálati fellépés (Szolgálati Utasítás 22. §-a) alkalmával — valamely észlelt büntetendő cselekményt vagy veszélyt, melynek meggátlása kötelességében áll, szándékosan meg nem akadályoz vagy sőt azt elősegíti (237. §.). Ha csupán valamely kihágás vagy rendellenesség (így pl. útrendészeti kihágás, csoportosulás, zajongás) meg nem gátlásáról vagy egyébként gondatlanságról van szó, akkor csupán vétségben válik bűnössé. (238. §. 3. bek.) Büntetben válhatik bűnössé akkor is, ha mint őr, fedezet vagy őrsparancsnok, vagy mint ilyennek a helyettese, alárendeltjeit kötelességszerű magatartásukra kioktatni vagy arra ügyelni elmulasztja, vajjon és mennyiben tartatik be a velük tudatott vagy általános őrutasítás; továbbá, ha megittasodik, ha meg nem engedett kényelembe helyezkedik stb. (239. §.).

Ez utóbbi büntetendő cselekményt a csendőr már nem annyira a szervezetszerű, mint inkább különleges szolgálatban (pl. mint őrsparancsnok vagy annak helyettese a honvéd fogházban) követheti el. Itt tartom szükségesnek megjegyezni, hogy a kbtk. 231. és 233. §-aiba ütköző büntetendő cselekményeket a csendőr szervezetszerű szolgálatban rendszerint nem, hanem csak akkor követheti el, ha őrsön áll (mint felállított őrszem) vagy ha valamely — őrállítások elfoglalására hivatott — készülségnak (őrszégnek) a tagja és ebben a minőségében ittasodik le, távozik el stb.

Nem lehet ugyanis vitás, hogy a felvezetett őrszem, aki kétóránként leváltatik, méltán vonható felelőségre büntetett címen, ha e rövid idő alatt is elalszik, vagy magát általában meg nem engedett kényelembe helyezi. Amde a csendőr, aki télvíz idején az elemekkel harcrolva, 20—25 óras vagy még hosszabb járőr-szolgálat alatt a rekkenő hőségben megpihenve, pár percre elalszik; más megítélés alá esik. A büntető joggyakorlat az őrszolgálati kötelesség ily nemű megsér

téseit vétségnek minősíti és pedig vagy a kbtk. 241. vagy 242. §-a szerint, ahhoz képest, vajjon a vétkes járőrvezető vagy járőrtárs volt-e.

Fentiek összefoglalása után szembetűnik, hogy az őrszolgálati köteleességsértés büntette gondatlanság eredményez a gondatlanság, és pedig, ha az észlelt büntetendő cselekmény, veszély stb. meggátolása nem szándékosan, hanem csupán gondatlanságból mulasztatik el. Egyébként nagyszámú mentő- és enyhítő körülmények felforgása esetén, a haditörvényszék a vád szerint büntettnak minősített cselekményt vétségé átminősítheti, azonban csak akkor, ha a vádbeli tényállást nem látja teljesen beigazoltnak. Az ú. n. bírói minősítést (korrekcionális) ügy, amint az a polgári büntető bíraskodásban alkalmaztatik, a katonai büntető törvény ill. perrendtartás nem ismeri, mindazonáltal a haditörvényszék is leszállhat az egyes büntetendő cselekményekre megállapított büntetési tétel (speciális minimum) alá. És pedig oly büntetendő cselekmények miatt, melyekre a törvény 5 évnél nem hosszabb szabadságvesztésbüntetést mér, akár 1 (egy) napi börtönt is kiszabhat, míg agyonlövés általi halál- vagy 20 évnél nem hosszabb szabadságvesztésbüntetéssel fenyegetett cselekményeknél három évre, illetve legfeljebb 10 évi szabadságvesztésbüntetéssel sújtott cselekményeknél egy évre is leszállhat. A kbtk. 92. §-a alapján — megfelelő súlyosbítások alkalmazásával — az említett 3, ill. 1 évi időtartamot is — legfeljebb a felével — megrövidítheti.

Az előadottakból két megfontolandó következmény vonható le. Az egyik az, hogy a haditörvényszék az ítélethez valóban sohasem veszi kizárólag az elkövetett cselekményt alapul, hanem az elkövetés körülményeit is, főként a vádlott egyéniségét és személyes viszonyait. Ehhez képest lehetséges, hogy az ítélobíró pl. egy — őrszolgálati köteleességsértés miatt már egyszer elítélt — csendőrt újból elkövetett hasonló, bár egyébként csekélyebb jelentőségű cselekményért hosszabb szabadságvesztés büntetésre és a csendőrség kötelékéből való elbocsátásra ítél, míg egy másikat — az előbbi által elkövetettnél talán súlyosabb következményű cselekményért — esetleg csak néhány napi fogházzal sújt. Ily elhatározásra juthat a haditörvényszék, ha pl. megállapítja, hogy az előbb említett csendőr szolgálatban és szolgálaton kívül való leittasodásért fegyelmi ismételt megfenyítettetés szóban forgó cselekményét — pl. pihenő túllépése, bántalmazás — szintén az alkohol hatása alatt követte el; míg az utóbb említett csendőr — aki, bár egy büntetéstől gyanúsított fogoly szökését tette lehetővé — jól minősített, dícséreteket kapott, öreg szolgálta s mellette számos és nyomatékos mentő és enyhítő körülmény forog fenn. Az ítélobíróságnak ezt az eljárását a büntető jogtudomány egyéniesítésnek (individualizáció) nevezi.

A másik levonható következmény pedig az, hogy a csendőr, mint katonai őr az ellene szegülőkkel szemben fokozott büntetőjogi védelemben részesül, de éppen ezért köteleességeinek különösen lelkiismeretes teljesítésével is tartozik.

Hasonlóképpen különleges jogi védelemben részesül a csendőregyén, mint hatósági közeg is (polgári egyénnel szemben, mert katonai egyének a szolgálatban álló csendőr tettelegesen vagy akár csak szóbeli megsértése miatt a kbtk. 172–180. §-aiban meghatározott büntetéstben vagy vétségben válnak bűnösökké) és ily minőségében is számos büntetendő cselekményben válhatnak bűnösökké, ha a törvény vagy utasítások ellen vét.

Elsősorban bűnössé válhatnak a kbtk. 380. §-ába ütköző, a hivatalos vagy szolgálati hatalommal való visszaélés büntetéseben; és pedig pl. ha valamely gyanúsítottat — szolgálat közben — beismerő vallomás kisikarása céljából bántalmaz, vagy valamely őrizetére bízott foglyot ajándék, ígéret vagy bármely szolgálat ellenében elbocsát vagy szökni enged. Sőt a kbtk. 383. §-ába ütköző büntetéstben már akkor is bűnössé válhatnak, ha szolgálati eljárás közben — bár köteleességét egyébként előírászerűen teljesíti — ajándékot fogad el.

A szolgálat köteleességei elleni csekélyebb jelentőségű cselekmények — így pl. a szolgálati eljárásban elkövetett tettelegesen bántalmazások, jogtalan elfogások — a kbtk. 589. §-ába ütköző vétség gyanúját büntetettnek. E vétség már el van követve, ha a szolgálatban álló

(szolgálatilag fellépő) csendőregyén valakit testi sértés okozása nélkül tetteleg bántalmaz, vagy a törvényben (Utasításban) meghatározott eseteken kívül elfog. Ha már most a bántalmazás látható nyomokat hagy maga után és szidalmakkal volt egybekötve, a tettes bűnössé válik a kbtk. 680. §-ába ütköző és illetve — sértett kívánata esetén — a 769. §-ába ütköző vétségekben is. Úgy-szintén alkalmazást nyerhet a 680. §. akkor is, ha a jogtalanul elfogott sanyargattatik.

Csendőr bajtársaink sohase feledkezzenek meg arról, hogy ők a magyar állam végrehajtó szervei és képviselői a magyar rög népénél; legyenek mindig tudatában komoly hivatásuknak, járjanak el mindig higgadtan és megfontoltan, viselkedjenek határozott, méltóság-teljes szerénységgel; ne ragadtassák el magukat önérték vagy kicsinyes indulatok által, hanem ellenkezőleg: törvénytiszteletük és magánéletük feddhetetlensége által kényszerítsék tiszteltre környezetüket.

A vasútbiztosítás.

Irta: PINCZÉS ZOLTÁN százados.

(Befejező közlemény.)

A helyi és személyi ismeret talán a csendőrségi szolgálat egyik ágában sem bír akkora fontossággal, mint a vasúti szolgálatban. Egy nagyvárosi pályaudvar egymagában egy külön kis várost képez s a sínpárok, épületek, műhelyek, lak-tanyák látszólagos összevisszaságában nem ismeri ki magát az, aki a legapróbb részletekig terjedő helyi ismerettel nem rendelkezik. Egy ilyen pályaudvar minden rendű és rangú személyzete is ezekre rúg, mégis mindenkit ismernie kell a csendőrnek, ha eredményesen akar működni. A vasúti csendőröket ezekre az ismeretekre külön oktatták, innen ered, hogy a csendőrök tökéletesen ismerik a nekik kiutalt vonalon nemcsak az állomások berendezését, hanem még a személyzetet, annak szolgálati beosztását, sőt még az egyes raktári, rakodó-, tolató- és vonatkiséző csoportok összeállítását is.

A vasúti nyomozóosztagokhoz beosztott csendőrök szolgálatban polgári ruhát viselnek. Nyomozásaik alkalmával korlátlan mozgási szabadságuk van Ausztria egész területén (a városok területén is); joguk van a vasút tulajdonát képező bármely épületbe vagy járműre, még a mozdonyokra is belépni, a teherforgalomra vonatkozó összes előjegyzésekbe, menetlevelekbe, parancsokba stb. betekinteni, így azután ezek a csendőrök nemcsak a vasúti előírásokkal vannak teljesen tisztában, hanem ismerik a gyakorlatban kifejlődött összes szokásokat s főleg azokat a módozatokat is, amelyek szerint a vasúti lopásokat rendszerint elkövetni és leplezni szokták. Csak természetes tehát, hogy egy ilyen speciális képzettséggel bíró nyomozóosztag sokkal több eredményt tud felmutatni, mint ha ezeket a nyomozásokat a vasúti szolgálatban teljesen járatlan őrsök teljesítenék.

Meg kell említenem még, hogy a vonatoknak csendőrijárőrök által való rendszeres kísértetését

A felvilágosító ellenzés hasznát senki nem tagadhatja. Hogy tudja meg az ember az igazat, ha mindenki minden szavát igentli? S hát még magasabb lépcsőn mint tanulhatja ki a dolgok igaz állapotját, ha hiedelmiben soha tagadóra nem lel? S ugyan hogy cselekedne józanul a dolgok mibenlétének valódi ismerete nélkül? Széchenyi.

nem lehetett sokáig fenntartani, mert ehhez túlságosan nagy legénységi létszámra volt szükség, s ez az egész vasúti csendőrség rentabilitását veszélyeztette. De az általános közbiztonsági viszonyok fokozatos javulása feleslegessé is tette, hogy kivétel nélkül minden vonatot csendőrijárőr kísérjen, azért a vasúti vezetőség a vasúti csendőrség javaslatára az úgynevezett „értékes” vonatokat (Hochwertzüge) rendszeresítette. Ezek a vonatok különleges, gyorsított menetrend szerint közlekedtek és csak olyan kocikat volt szabad hozzájuk csatolni, melyeknek rakománya különösen értékesnek volt jelezve. Később csak ezeket a vonatokat kísérték csendőrök.

Erdekesen védekezett az osztrák vasúti csendőrség a huzallopások ellen. 1922-ben a déli pályaudvari nyomozóörson minden este egy autót helyeztek készenlétbe, amely hatalmas fényszóró lámpákkal volt ellátva. Állandó készenlétben volt továbbá egy két főből álló csendőrijárőr, egy csendőr-kutyavezető kutyával és egy távirtda-vonal-felvigyázó. Mihelyt az ellenőrzőkészülékek valamelyik vonalon szakadást jeleztek, az autó gyors menetben azonnal kiment az illető vonalra, hogy a tolvajokat tettenérje. *Csaknem kivétel nélkül*, mindig sikerült legalább a menekülő tettesek által visszahagyott huzalt kézrekeríteni, de sok esetben az eb segítségével a tetteseket is elfogták. Több, mint egy évi eredményes működés után az autó egy összeütközésnél tönkrement, másikat már nem bírtak szerezni s így az egész eredeti eljárással fel kellett hagyni. Itt említem meg, hogy a pályaudvarokon pl. nemesak az egyes őrsöket, de még az őrszemeket is külön kiépített tábori telefonhálózat kötötte össze.

Hogy a vasúti szállítás biztonsága tekintetében az osztrák vasutakon ma már „békebeli” állapotok uralkodnak, abban a vasúti csendőrségnek kétségtelenül egész különleges érdemei vannak. Mikor az osztrák kormány az állami alkalmazottak létszámának csökkentése során a vasúti csendőrséget fel akarta oszlatni, ez ellen nemesak a vasút maga, hanem a kereskedelmi és iparkamarák, sőt a vasutat igénybevevő gyárak és cégek is részint a sajtóban, részint pedig a belügyminiszterhez intézett felterjesztéseikben olyan vehemensen tiltakoztak, hogy a felosztás tervét el kellett ejteni s így a vasúti csendőrség — csökkentett létszámmal bár — továbbra is fennmaradt.

Részletesebben foglalkoztam az osztrák viszonyokkal, mert azok sok tekintetben hasonlítanak a miénkhez. Már említettem, hogy milyen károkat okoztak a vasúti lopások a magyar vasutaknak is a háború alatt és után, de azokról érték szerinti fogalmat csak úgy alkothatunk magunknak, ha a vasút által kifizetett kártérítések statisztikáját vizsgáljuk. Természetes, hogy ez a statisztika sem esalhatatlan, maga a valóságos kárösszeg a kimutatottnál sokkal nagyobb, mert a vasút a tényleges kárnak csak egy bizonyos — kisebb-nagyobb — hányadát téríti meg, a forradalmak alatti fosztogatásokat pedig elvileg vis maiornak tekintette és a károk kifizetését megtagadta, amiért a vasút és a felek között még most is számtalan per van folyamatban, amelyek sok millió aranykoronányi kártérítés sorsát még ezután fogják eldönteni.

Az eddig rendelkezésre álló adatok szerint:

Összesen kifizetett kártérítés		Ebből bebizonyítottan lopás és dézsmálás volt		
melyik évben	aranykorona	hány esetben	aranykorona értékben	%
1912	2,051.808	2.856	123.199	6'01
1913	1,849.136	2.642	133.651	7'22
1914/15	1,102.916	2.988	161.076	14'60
1915/16	2,243.085	9.198	457.063	20'04
1916/17	3,447.505	11.560	1,014.058	29'43
1917/18	9,701.510	24.255	4,253.921	43'84
1918/19	10,810.536	22.125	5,695.308	52'68
1919/20	1,015.231	10.248	658.041	64'87
1920/21	954.672	8.321	341.435	35'76
1921/22	700.798	5.180	216.120	30'84
1922/23	166.650	3.722	48.964	29'39
1923/24	284.059	4.175	49.412	17'39

Az adatok 1918-ig Nagymagyarország, 1919-től Csonkamagyarország vasúthálózatára vonatkoznak, amely Nagymagyarország hálózatának körülbelül egyharmada. A mindenkor papirkorona-értéket a Budapesti Közlöny 1925 január 31-iki számában közzétett átszámítási táblázat évi közép-arányosa szerint számítottam át aranykoronára, 1914-ben 1.12; 1915-ben 1.42; 1916-ban 1.83; 1917-ben 2.17; 1918-ban 3.61; 1919-ben 26.5; 1920-ban 59.—; 1921-ben 130; 1922-ben 770; és 1923-ban 9308-as szorzószámot véve alapul.

A kártérítések teljes összegében benne van minden összeg, amelyet a vasút a feleknek áruszállítmányok elveszése, hiánya, sérülése, megrongálódása, késedelmes szállítása stb. miatt kifizetett, míg a *bebizonyított* lopások és dézsmálások tételeiben csak azok az esetek foglaltnak, amelyekben a lopást akár a vasút, akár pedig a nyomozó hatóságok és a csendőrség kétségkívül megállapították, tekintet nélkül arra, hogy egyúttal a tettes is megkerült-e vagy sem. Éppen ezért bizonyos, hogy a lopás és dézsmálás által okozott károk a kifizetett kártérítések végösszegében sokkal nagyobb százalékkal szerepelnek, mint azt a statisztika kimutatja, mert a legtöbb esetben nem lehetett *bizonyítani*, hogy a szállítmány miként veszett el. A statisztika még így is világosan mutatja, mint emelkedett a vasúti lopások száma és kárértéke a háború és a forradalmak alatt évről-évre és mint csökkent újra a forradalmak után. Igaz ugyan, hogy a százalék még az 1923/24. években is több, mint kétszerese a két utolsó békeév százalékának, ennek azonban az az oka, hogy a vasút a forradalmak alatt elveszett szállítmányokért még mindig fizeti a bíróság által megítélt kártérítéseket s azokat természetesen nem az elveszés, hanem a kifizetés esztendejének statisztikájában mutatja ki.

Ha elgondoljuk, hogy mindezek az adatok túlnyomó részben csak az úgynevezett polgári áruszállítmányokért fizetett kártérítésekre vonatkoznak, amelyek pedig a háború alatt a forgalomnak csak egy kis részét adták, akkor könnyen elképzelhetjük, hogy a háború alatti *közél hatvanezer bebizonyított* lopási eseten felül mennyi még a be nem bizonyult eset és főleg, hogy mennyi lehet azoknak



Képek a november 20-án Csömör és Rákos környékén megtartott Hubertus vadászünnepélyről: A kormányzó úr az ünnepélyen.

a lopásoknak a száma, amelyeket a hadsereg szállítmányain követtek el. Azt hiszem, nem túlzok, ha a többletet adatok hiányában hozzávetőleg a kimutatott összes esetek tízszeresére becsülöm. Ez pedig olyan horribilis számot jelent, hogy lehetetlen felette napirendre térni.

Amint azt már cikkem elején is említettem, a vasúti lopások ilyen nagymérvű elharapódzásának okát az ellenrendszabályok elégtelenségében, az üldözés rendszertelenségében és a kellő nyomozóközegek hiányában látom. Önként felvetődik tehát a kérdés, hogy miképpen lehetett volna a vasútbiztosító szolgáltatnak ezt az ágát is megszervezni és így eredményesebbé tenni?

Félreértések elkerülése végett eleve kijelentem, hogy az alábbiak csak a lefolyt háborúra vonatkoznak és így teljesen akadémikus jellegűek.

Leghelyesebb, ha a vasútbiztosító szolgálatot négy ágazatra osztjuk és pedig: *a)* technikai biztosításra, *b)* a pályaudvarok biztosítására, *c)* a mozgó vonatok biztosítására és *d)* a speciális vasúti rendészeti szolgálatra. Ezen feladatok ellátására a vasútbiztosító (népfelkelő) alakulatok és külön e célra felállított vasúti csendőrségi alakulatok volnának hivatottak, amelyek szervezetileg egymástól függetlenül, a szolgálat lényegét illetően azonban szoros kapcsolatban működnek.

Az *a)* és *c)* alatti teendők teljesen, a *b)* alattiak részben a vasútbiztosító alakulatok feladatát képeznék, míg a *d)* alatti a vasúti csendőrség látná el.

A vasúti vonalak és műtárgyak őrzését, vala-

mint a pályaudvarok közönséges őrszolgálatát a vasútbiztosító századok őrségei látnák el. Minthogy azonban a csak altisztek parancsnoksága alatt álló ilyen kikülönített őrségeknek saját előjáróik által való gyakori és főleg meglepetésszerű ellenőrzése az elszórt elhelyezés miatt nehézségekbe ütközik, a csendőrsök felhatalmazandók lennének, hogy a körletükben levő ily őrségeket rendes járőreikkel időnkint meglepetésszerűen ellenőriztessék, anélkül természetesen, hogy az őrségek az ellenőrzési jogon kívül a csendőrség szervezetébe bármilyen szempontból bekapcsolódjanak.

A vasútbiztosító alakulatoknak nagyobb vasúti gőcpontok székhelyein tartalékszázadokkal kellene bírniuk, egyrészt, hogy a külső szolgálatban álló kikülönített legénység időnkint felváltható, fegyelmezhető és oktatható legyen, másrészt pedig, hogy a mozgó vonatok kísérésére megfelelő tartalék álljon rendelkezésre.

Minden vonatot őrséggel kísértetni nem lehet, mert ez túlságosan nagy létszámot venne igénybe, azért a megoldás csakis ú. n. „értékvonatok“ rendszeres beállítása által volna lehetséges, amelyeket mindig őrség kísérne. Ez természetesen nem zárna ki azt, hogy egyes olyan vonalakon vagy vonalrészekben, amelyeken a lopások gyakoriak, meglepetésszerűen a közönséges tehervonatokat is őrség kísérje. Erre a szolgálatra kiválogatott, megbízható népfelkelő legénység is teljesen alkalmas. A vasútbiztosító alakulatoknak századnál kisebb (szakasz) és nagyobb (zászlóalj, ezred) kötelékbe való beosztása a szétszórt elhelyezés miatt úgy a

fegyelem, mint a szolgálat egységes szabályozása és vezetése szempontjából kívánatos.

Pályaudvarokon a közönséges őrszolgálatot szintén a vasútbiztosító alakulat látná el. Kisebb pályaudvarokon a vasútbiztosító őrség parancsnoka egyúttal pályaudvarparancsnok is lenne, nagyobb pályaudvarokon azonban külön pályaudvarparancsnokság volna felállítandó, amely a vasútbiztosító zászlóalj-, esetleg ezredparancsnokságnak közvetlenül lenne alárendelve, az illető pályaudvaron őrszolgálatot ellátó őrséggel a szolgálat ellátását illetőleg közvetlenül rendelkezne, egyébként azonban csak az irányítási és a katonai rendészeti (személyellenőrzés) szolgálatot, valamint a vasúti forgalomnak katonai szempontból való ellenőrzését látná el. A pályaudvarok őrszolgálatát mozgó (a pályaudvar területén portyázó) és álló (kijárat) őrségek teljesítenék, előbbieket gyakori lesállításokkal a vonatok, raktárak és lerakóhelyek közelében.

Csapatszállítványok kötelezendők volnának, hogy a vasúti szállítás tartama alatt rendszeres felváltással állandó őrséget vezényeljenek. Pályaudvarokon tartózkodás alatt az őrszemek a vonat mentén portyáznának és a legénységnek engedély nélküli eltávozását vagy az ott veszteglő idegen vasúti kocsik közé való belépését megakadályoznák. Ez hathatósan meggátolná, hogy a csapat- szállítványok legénysége a pályaudvarokon levő vasúti kocsik tartalmát megdézsmálja, amit egyébként a szállítvány elindulása alkalmával kifejezetten és különös szigorral kellene megtiltani. Tettenérés esetén azonnali súlyos büntetés és a parancsnokok felelősségének megállapítása a tilalom betartását biztosítaná.

A vasútbiztosító csapatokat egyszerű, a legénység által könnyen megérthető és megtanulható egységes szolgálati utasítással kellene ellátni. Ennek hiánya a háború alatt nagyvonalú érezhető volt, mert egy utasítást alkalmi rendeletekkel és parancsokkal nem lehet pótolni.

A vasútbiztosító csapatnak ebbe az önálló szervezetébe kapcsolódna bele a vasúti csendőrség, amely — példának okáért Csonkamagyarországot véve tekintetbe — két (keleti és nyugati) önálló vasúti csendőrosztályra, az osztályok 2—3 szárnyra, a szárnyak pedig vasúti csendőrőrsökre tagozódnának.

Minden nagyobb vasúti gócponton egy-egy vasúti őrs volna felállítandó, a szükség szerint 8—15 főnyi létszámmal. Az őrsök működési körlete vasútvonalak szerint volna megállapítandó úgy, hogy egy-egy őrsre forgalmas vonalakon 80—100, kevésbé forgalmas vonalakon pedig 120—150 km. hosszúságú vonal essék. Az őrsök működési körleteinek beosztását és azok nyilvántartását megkönnyítené a vasúti menetrendek térképének vonal- számozásához való alkalmazkodás. Csonkamagyarország kb. 4000 km.-nyi vasúthálózatát figyelembe véve hozzávetőleg 30—35 vasúti őrsre volna szükség, amelyhez 8—10 ú. n. pályaudvari őrs jönne; ez utóbbiak csak a fővárosi és nagyobb vidéki pályaudvarok területén.

Az őrsök közvetlenül a vasúti csendőr szárnyparancsnokságoknak volnának alárendelve, amelyek elvileg a vasútbiztosító zászlóaljak és vasúti üzlet-

vezetőségek székhelyein (ezek valószínűleg egybe- esnének) működnének. A szárnyparancsnok mellé, főként ellenőrzési célokra 1—2 tisztet és 2—3 szakaszparancsnok-alhadnagyot lehetne beosztani. A vasúti őrsöknek szakaszkötelékekbe való bevonása szükségtelen lenne, mert az ellenőrzésnek nem annyira magukra az őrsökre, mint inkább azok külső tevékenységére kellene irányulnia s azt a szárnyparancsnok könnyebben és célszerűbben tudja irányítani, ha az ehhez szükséges segéd- személyzet mindig kéznél van.

Természetes, hogy egy vasúti szárny őrsői aránylag nagy területen volnának elszórva, a távolságok azonban csak térbelileg volnának nagyok, de nem időbelileg is, mert minden utazás kizárólag vonaton történne, azzal pedig 150—200 km.-nyi út sem jelent hosszabb utazást, mint 18—20 km.-nyi útnak gyalog vagy 30—40 km.-nyi útnak lóháton vagy előfogaton való megtétele. A vasúti csendőrség tagjainak jogukban állana bármely gyors-, személy- vagy tehervonatot igénybe venni s így mozgási lehetőségük szinte korlátlan volna.

Mindkét osztályparancsnokságnak Budapesten kellene székelnie, mert a főváros a vasúti hálózat szempontjából az ország egész területét illetőleg centrálisan fekszik. Az országnak egy bizonyos vasútvonaltól keletre eső része az egyik osztályparancsnokság alá, a nyugati rész a másik alá volna rendelve. A két osztály közös gazdasági hivattal és közös iskolával bírna, mely utóbbi a kiképzésen felül pótkeret gyanánt is szolgálhatna. Az egész vasúti csendőrség, katonai személyi és fegyelmi tekintetben a csendőrség felügyelőjének, a szolgálat lényegét illető rendelkezések tekintetében pedig a belügyminiszternek és a központi szállításvezetőségnek volna alárendelve. Az őrsök — feladatukat képező szolgálatokra — a szállításvezetőségeknek és pályaudvarparancsnokságoknak is közvetlenül rendelkezésére állanának. A vasútbiztosító csapat szerveivel szemben a vasúti csendőrség mellérendelt viszonyban állana, a legintenzívebb kölcsönös támogatás kötelezettsége mellett.

A vasúti csendőrség legénysége *szolgálatban* polgári ruhát, esetleg más áruhát (honvédségi, vasutas stb. egyenruhát) viselne, különleges igazolvánnyal volna ellátva és pisztollyal felfegyverezve. A legénységnek lehetőleg tényleges csendőrökből kellene állania, szükség esetén volt csendőrök is megfelelénének. Értelmesség, jó nyomozóképesség és feltétlen megbízhatóság elengedhetetlen feltételek.

A vasúti csendőrség szolgálata két részre tagozódna: megfigyelésre és nyomozásra.

A megfigyelő szolgálatot a pályaudvarokon és a mozgó vonatokon kellene teljesíteni. Kiterjedne elsősorban az utazóközönség vagy egyes személyek megfigyelésére defenzív szempontból, másodsorban

Az öngyilkos a legbűnösebb ember, mert a társadalmat rontja meg. Attól, hogy egy életunt ember széttűzött aggyal megy ki a világból, senki sem retten vissza. Könnyű vége egy útnak. Hanem, ha azt látnák az emberek, hogy az, aki vagyont, becsületet vesztett, levetett kabáttal fát fűrészel az utcán, visszariadnának attól az úttól, melyen ő idejutott.

Jókai.



Képek a november 20-án Csömör és Rákos környékén megtartott Hubertus vadászünnepélyről: Vadászlovaglás.

pedig a tehervonatok, raktárak stb. megfigyelésére a vasúti lopások felderítése szempontjából, ami azonban nem zárná ki azt, hogy a vasúti csendőrség ezen működésével kapcsolatban általános közbiztonsági tevékenységet is fejtsen ki. A feltűnés nélküli megfigyelés a megelőző szolgálatnak legfontosabb ágazatát képezi, különösen ott, ahol teljesen ismeretlen embereknek állandóan változó tömegében kell szolgálatot teljesíteni. A hosszabb időn át megfigyelő szolgálatot teljesített csendőr a tömegben hamarosan felismeri azokat, akik akár gyakori utazgatásokkal, akár gyanus magatartásukkal figyelmét felkeltették s így számára a nagy tömeg lassankint nem létezővé válik, csupán csak az a néhány ember érdekli, akiknek szemmel tartására tényleg szükség van. Ebben rejlik a gyakorlat.

Természetes, hogy pl. tehervonatoknak, raktáraknak stb. megfigyelésére csak ott van szükség, ahol a vasúti lopások gyakoriak. Egyes gyanúsítottak állandó szemmel tartása itt is igen eredményes.

A vasúti csendőrség nyomozó szolgálata csakis a vasút területén és kizárólag csak a vasút vagy a vasúti szállítmányok ellen elkövetett bűncselekményekre terjedne ki. Ilyen bűncselekményekről tehát a vasútbiztosító alakulatok és a vasúti állomásfőnökségek vagy közegek nem a területileg illetékes belterületi őrsöt, hanem a vasúti őrsöt értesítenék (távbeszélő mindenütt rendelkezésre áll) és a nyomozást az tenné folyamatba, amihez szükség esetén (elfogatások, házkutatások) a rendes őrsök segítségét is igénybevehetné, különösen ott, ahol fegyveres karhatalomra van szüksége. A vasút

területén elkövetett közönséges bűncselekményeket a területileg illetékes rendes őrsök nyomoznák, úgyszintén azoknak adná át *szükség esetén* a vasúti csendőrség azokat a saját nyomozásait is, amelyek már fel vannak derítve, és csupán csak alakszerűleg igényelnek további eljárást. Egyébként a vasúti őrsök is éppen úgy tennének feljelentéseket, mint a többiek. Nagyon szabású, hosszabb időn át észlelt vagy messze kiterjedő vasúti lopások és fosztogatások nyomozásának irányítására a szárnyparancsnok a rendelkezésére álló szakaszparancsnokok egyikét rendelné ki. Egyébként a vasúti csendőrség a nyomozásokat az általános csendőrségi szabályok szerint teljesítené, városok területére is kiterjedő hatáskörrel. A pályaudvari őrsök feladata szintén a megfigyelés és nyomozás lenne, működési területük azonban csak az illető pályaudvar területére terjedne ki. Budapesten ilyen pályaudvari őrsökre csak a teherpályaudvarokon volna szükség.

Megszállott területek vasútvonalain a vasúti csendőrséget hasonló elvek szerint a tábori csendőrség állítaná fel.

Nem akarom amúgy is hosszúra nyúlt cikkemmel olvasóim türelmét túlságosan igénybe venni, azért csak általánosságban és igen nagy vonásokban soroltam fel azokat az elveket, amelyek szerint a vasútbiztosító szolgálatnak a lefolyt háború alatti kiépítését elképzeltem volna. A még fennmaradt számos részletkérdés megoldása egy külön vasúti csendőrségi utasítás feladata lett volna.

Belátom, hogy a vasúti csendőrségnek máról-holnapra való felállítása meglehetősen nehéz lett volna, nem a tiszték és legénység hiánya miatt, hanem azért, mert erre a szolgálatra sem kiképzők, sem pedig kiképzett legénység nem állottak rendelkezésre. Ezen azonban már a háború előtt, békében kellett volna segíteni.

A fentebbiekben a vasúti csendőrségről mint háborús alakulatról beszéltem. Nem akartam ezzel azt mondani, hogy egy ilyen szervre — kisebb kerek között természetesen — békében egyáltalán nem lett volna szükség.

A békebeli közbiztonsági szolgálatban a csendőrség területén levő pályaudvarok, főként azonban a mozgó vonatok bizonyos mértékben holt területet képeznek. A pályaudvarokon alkalmilag megjelenő járőrök vasútügyeleti szolgálata legfeljebb egy-két személyvonat érkezéséig és indulásáig terjed, de a véletlenül éppen ott előforduló konkrét esetek elintézésén kívül más eredménnyel rendszerint nem jár, mert a szolgálat és a terület meglehetősen idegen, személyi ismeretek szerzésére alkalmat nem ad s elég egy büntettesnek egy mozgó vonatra felszállani, hogy magát biztonságban érezze. A vasútmenti őrsök mindenike önállóan teljesít vasútügyeleti szolgálatot s ezért hiányzik a tervszerű együttműködés, amely pedig — különösen a vasúti közbiztonsági szolgálatban — egyedül biztosít eredményt.

Pedig a vasút közbiztonsági szempontból békében is mozgalmas terület. Vasúti lopás békében is elég nagy számban fordul elő, menekülő büntettek rendszerint a vasutat veszik igénybe, utazó zseb- és podgyásztolvajok, kémek, agitátorok, leánykereskedők, körözött egyének nagy számmal vannak az utazó közönség soraiban képviselve s nem férhet hozzá kétség, hogy az ország vasúti hálózata egynéhány speciális vasúti őrsnek békében is bőségesen adna tennivalót. Itt természetesen nem gondolok többre, mint — mondjuk — üzletvezetőségeknél egy-egy 8—10 főnyi őrsre, ez tökéletesen elég lett volna a vasúti szolgálat ellátására, de arra is, hogy a háború kitörése alkalmával megfelelő számú csendőrlegénység felett rendelkezünk, amely a vasúti szolgálatban tökéletesen ki lett volna képezve és a vasúti csendőrség keretét képezhetette volna.

A trianoni „békeszerződés“ értelmében nekünk nem szabad háborúskodnunk, a vasúti csendőrség felállítására tehát nem gondolhatunk. De azon lehetne esetleg gondolkodni, hogy közbiztonsági szolgálatunk tökéletesbítése végett nem volna-e mégis célszerű a kérdéssel foglalkozni és egynéhány ilyen vasúti őrsöt legalább kísérletképpen nálunk is felállítani.

Idegen véleményt tűrni kevés tud; pedig ki tűrni nem tud, hogyan kívánhat türetni? Csak a gonoszt ne tűrj; egyébként az ellenkező véleményt, hol kell, ostromold, de azt, vagy érette birtokosát gyűlölnöd, igazságtalanság. Mert nem megtörténhetik-e, hogy két ellenkező közt igazad nincs? s feltéve, hogy igazad van, mit vét az, ki gonoszság nélkül, meggyőződés után ilyen vagy olyan véleményt lát valónak?

Kölcsey.

A bűnügyi nyomozás történetéből.

Irta: ZSOLDOS BENÓ

budapesti kir. büntetőtörvényszéki bíró.

III.

E lapok olvasói kétségtelenül tisztában vannak azzal, hogy a bűnügyi nyomozásnak helyes irányban való megindítása és eredményes továbbvezetése számtalan bűnesetben nem tartozik a könnyű tennivalók közé. A jó nyomozónak a csendőrségi és rendőrségi szolgálatban egyaránt valószínűleg ezerszeműnek és szinte csalhatatlan megfigyelőnek kell lennie, — sokszor a legjelentéktelenebbnek tetsző adatot vagy jelenséget sem szabad figyelmen kívül hagynia s amellet mégsem szabad minden tetszetősnek látszó nyom felé vakon rohania. Tudjuk, hogy nem egy bűneset nyomozásánál apró semmiségek: egy-egy gombtöredék, hajszál vagy ruhafoszalvány a legsikeresebb irányba terelhetik a már-már eredménytelennek tekintett nyomozási munkát. Aki tehát lelkiismeretesen és kellő szakavatottsággal akarja betölteni nyomozói fontos hivatását: annak — magyarul mondva — mindenkor helyén legyen az esze s valósággal beszélnie kell tudni a bűncselekmény elkövetésének színhelyén talált olyan kicsinyes tárgyakkal is, amelyek felett más ember szeme talán felületesen tovább siklanék...

Különösen az angol hivatalos detektiv-testület, a londoni Scotland-Yard embereit tartják e tekintetben mintaszerűnek. Példaképen előadok itt most egy jellemző s a mi irodalmunkban még eddig elé teljesen ismeretlen nyomozási esetet az újabbkori angol bűnügyi nyomozások történetéből, amikor is a nyomozást saját kezében tartó londoni rendőrfőnök talentuma a legérdekesebb példáját szolgáltatta a jó nyomozó éleslátásának és talpraesettségének.

Már a közelmúltban történt, hogy John Sexton, a londoni New Scotland Yard-nak, az angol rendőri szervezet ez egyik legfontosabb központjának főfelügyelője terjedelmes bűnügyi megkeresést kapott párisi kollégájától — különben is jó barátjától — Hamard párisi rendőrfőnöktől.

Ebben a hivatalos megkeresésben egy párisi töpörödött öreg asszonyság: Madame Laurent meggyilkolásának addig kiderített részletei voltak leírva. Ez a szerencsétlen öreg nő, — akinek meglehetősen jól menő szatócs-boltocskája volt a nagy francia világáros egyik külső részén — vagyons asszony hírében állott s — úgy látszik — éppen ez volt a veszte. Egy reggel Madame Laurent nem nyitotta ki a kis boltja ajtaját. A lakásán aztán megtalálták — holtan, megfojtva — szájába egy portörő-ruha volt nagy erővel begyömöszölve. Úgy látszik, a gyilkosság előtt együtt vacsorált ismeretlen vendégével, mert a holttest közelében egy kisebb asztalon vacsora maradványait találták, két tálakkal, rajta volt még három üres boros palack is, bizonyosságul annak, hogy a titokzatos gonosztevő kellően nekibátorodva hajthatta végre borzalmas elhatározását. Az egész szobában semmi áruló bűnjel, amelyből a gyilkos kilétét meg lehetett volna állapítani.

A rendőrhatalóság emberei azonban szerencsésül az egyik boros palackon ráakadtak a tettes ujjle-



A mi veszteségünk. Lőcse.

nyomatára, amely nyomon elindulva aztán, Hamard rendőrfőnöknek sikerült is megállapítania, hogy az áldozat gyilkosa senki más nem lehet, mint Páris külvárosi lebujaiknak egyik hirhedt éjjeli alakja. Igen ám, de azt is kinyomozták, hogy ez a sötét alak a büntett után azonnal elutazott Franciaországból és valószínűleg London felé szökött. Hamard arra kérte tehát jeles detektív-barátját, John Sextont, hogy nyomoztassa ki a bujkáló szökevényt az óriási angol világvárosban. Ez csakugyan nem volt csekély feladat. De hát Sexton nem azért volt a tolvajvilág rettegett ellenfele, hogy az ilyen feladattól visszariadt volna. Éles elméjével még az egyszerű, pusztán leírás után is hamarosan tisztában volt vele, hogy tulajdonképpen hol is kezdjen hozzá a hirhedt gonosztevő kinyomozásához a sokmillió város labirintusában!?

Rögtön táviratozott Párisba Hamardhoz, sürgős értesítést kérve tőle arról, hogy milyen fajta bor volt azokban a palackokban, melyeket a gyilkosság felfedezésekor a holttest melletti asztalon találtak? A párisi rendőrfőnök nyomban válaszolt is barátjának, egy olyan különlegesebb fajta bort jelölve meg táviratában, mely akkor Londonban meglehetősen korlátolt mérvben volt forgalomban. Néhány óra lefolyása alatt Sexton már kiderítette, hogy a Hamard által megjelölt bor-fajta London külvárosában, hol az ő csalhatatlan megérzése szerint a bűnösnek, — ha ugyan egyáltalában Lon-

donba menekedett, — lappangania kellett: csupán két nyilvános étteremben volt kapható.

Sexton az ő kifinomodott nyomozó-ösztönével szentül meg volt győződve arról, hogy a gonosztett véghezvitele előtt elfogyasztott borfajta a gyilkosnak kedvelt itala volt, melyről londoni „tartózkodása” alatt sem tud lemondani s okvetlen megfordul az olyan vendéglőben, hol a kérdéses borhoz hozzájuthat. Ezért hát minden este hosszasan időzött az említett két étteremben, élesen fürkészve, szemügyre véve minden asztalt, amelynél a vendégek bort fogyasztottak és sasszemekkel kémelve a felszolgált minden boros palack vignettáját.

Amint néhány nap múlva az egyik ilyen népes étteremben a szinte zsufolt asztalsorok között haladt végig: éles szeme a terem egyik félreesőbb zugában egy kis kerek asztalon megpillantotta a mohón keresett felírású boros palackot. Az asztalnál — szinte önmagába temetkezve — egy alattomos kinézésű férfi ült egyedül, szinte falánkan vacsorázva s közben fogyasztgatva a félig már kiürített palack tartalmát.

Sextonnak nagyot dobbant a szíve, de a világ legtökéletesebb közömbösségével ült le az asztal mellé, bocsánatot kérve az ismeretlentől, hogy hely hiányában az asztala mellé telepszik. Ő is ugyanolyan bort rendelt magának s poharazás közben beszédbe elegyedett titokzatos társával, aki eleintén rémségesen bizalmatlanul fogadta a közeledést,

később azonban a Sexton ügyes módszere és szeretetreméltó modora közlékenyebbé tette.

Még a boros palackok végére sem értek, már Sexton előtt kétségtelenül bizonyossá lett az, hogy a leghelyesebb irányban nyomozott: szemtől-szembe ült az annyira keresett gonosztevővel... Nem is késlekedett aztán már sokáig: a látogatott étterem összes vendégeinek nagy megrökönyödésére még ott a helyszínén letartóztatta s Hamard-nak boldogan táviratozta meg Párisba a kiváló eredményt, amely egy hivatása magaslatán álló nyomozó nagy tehetségének és becsületes munkájának méltó jutalma volt...

Az angol hatóságok rövid idő múlva kiadták a franciáknak a szegény Madame Laurent elvetemült gyilkosát. A párisi esküdtszék ítélkezett felette. Valami módon azonban mégis kikerülte a megérdemelt halálbüntetést, ehelyett húsz évi súlyos börtönt szabtak ki rá. Csak a főtárgyaláson derült ki, hogy a tettes akkor, mikor Sexton oly nagyszerű színművel reá akadt, már minden legkisebb intézkedést megtett az Amerikába való szökésre az áldozattól elrabolt jelentékenyebb pénzösszeg segítségével s mikor az áruló boros palack a Scotland-Yard kiváló emberét nyomra vezette: a derék polgártárs épen az előkészített útnak-indulás idejére várakozott a búsuvaesora után...

Hamard ezután még több sikeres bűnügyi nyomozást hajtott végre John Sextonnal együttműködve, de a fenti eset volt a legemlékezetesebb ilyen szereplésük, mely egymagában véve is fényesen mutatja, hogy a helyes nyomozásnál a laikusok által megnevezett „véletlent“ a nyomozást-vezető egyén gyors felfogásának és éleslátásának is mennyire elő kell segíteni.

Beh sok...

*Beh sok nemes szív sorvadoz most
S kér az egetől segedelmet!
Beh sok hontalan árva virraszt
Fogyó reménység mécsé mellett!...*

*Beh sok dolgos kéz vesztegel most
Tétlenül csörgő rabbilincsen!
Beh sok kétkedő lélek lázong
S kérdi jajdulva: Van-e Isten!?*

*Beh sok védtelen van kitéve
Vérszomjas latrok bosszújának!
Beh sok ártatlant arcul köpnek,
Megrugdossnak és meggyaláznak!*

*Beh sok magyar jár Messiásként
Olajfák-Hegyén vért hullatva!
Beh sok jámbor reménykedő vár
Bibortaláros pirkadatra!...*

*Mikor meghallják dobogását
Nyerítő, harci paripáknak,
Mikor hallják szárnyesattogását
Égigszálló Turul-madárnak!...*

*Mikor komoly, magyar leventék
Kardjukat hulló vérbe mártják...
S véres pengével ércebe vésik
Korunk új, szent históriáját!...*

Vályi Nagy Géza.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

Az olasz csendőrség.

SZABÓ JENŐ százados fordítása.

(Folytatás.)

Belszolgálat.

VIII. FEJEZET.

Laktanyarend.

A laktanyák száma.

313. Minden csendőrparancsnokság székhelyén egy helyiség van, amely laktanya céljaira szolgál.

A laktanya egyik része női altisztek elhelyezésére szolgál.

Címer a laktanya kapuján.

314. Minden laktanya kapuján címert kell elhelyezni „Királyi csendőrség“ felírással.

A laktanyákkal szemben támasztott követelmények.

315. A laktanyákat az útvonalak mentén egészséges helyen kell építeni és lehetőleg két kijáratral ellátni.

A csendőrséget magánegyenekkel egy épületben sohasem szabad elhelyezni s amennyire lehetséges törekedni kell arra, hogy a laktanyához kert is tartozzék.

A laktanya kapuját, amely mindig zárva van, esengővel és ablakkal ellátni, hogy látni lehessen azt, aki a laktanyába szándékozik belépni.

Tisztek elhelyezése a laktanyában.

318. Elv, hogy a tiszti parancsnokokat a laktanyában kell elhelyezni. A legioparancsnokságok székhelyén legalább az egyik segéd tisztnek a laktanyában kell laknia.

A legioparancsnokság székhelyén szolgálatot teljesítő tisztek csak abban az esetben kaphatnak lakást a laktanyában, ha a legioparancsnokság tisztjei már elhelyeztettek és a laktanyában felesleges férőhelyek vannak.

319. A csendőrtiszteknek a következő lakásokra van legalább is igényük:

- 8 szoba minden legioparancsnok részére;
- 6 szoba minden osztályparancsnok részére;
- 4 szoba minden századparancsnok vagy százados segéd tiszt részére;
- 3 szoba minden hadnagy részére;
- 2 szoba minden alhadnagy részére.

A szobák számába a konyha vagy az olyan helyiség, amely ablakkal nincs ellátva nem számít. Az egyes lakásoknak festve vagy tapétázva kell lenniök s azokat a szükséges gáz- vagy villanyvezetékekkel kell ellátni.

A tisztek lovai.

323. A tisztek lovait a laktanyákban lévő istállóban kell elhelyezni s lehetőleg a legénységi lovaktól elkülönítve. Ha a tisztek a laktanyán kívül akarják lovaikat elhelyezni, akkor az elhelyezésről saját költségükön gondoskodnak.

A legénység elhelyezése.

324. Minden két csendőrnek lehetőleg külön szobája van; ha ez elhelyezés hiányában nem lehetséges, akkor több is elhelyezhető egy szobában, ha az az egészség követelményeinek megfelel.

Altiszteket azonban mindig külön szobában kell elhelyezni. Ezenkívül minden laktanyában van egy helyiség, amely az összejövetelek céljára s egyben étkezőhelyül is szolgál.

A tiszti székhelyen lévő laktanyákban fogdahelyiségek is vannak és pedig két szoba az altisztek, kettő pedig a csendőrök számára. A legio- és osztályparancsnokságok székhelyén egy-egy szoba van, amely tiszti fogdahelyiségül szolgál.

Rend és tisztaság.

330. A laktanyákban mindig a legnagyobb egyöntetűségnek és rendnek kell uralkodnia.

A szobákban semmit sem szabad tartani, ami nincs előírva. A padlót és falakat mindig tisztán kell tartani. A falakba szeget verni, órákat, képet kifüggeszteni tilos.

334. Tilos továbbá:

- a) az istállóban és a padláson dohányozni;
- b) a szobákban fát aprítani vagy fűrészelni;
- c) a lépcsőre vagy a szobapadlóra vizet önteni;
- d) állatokat tartani;
- e) az ablakból az utcára vizet önteni s a falakat bármilyen módon megrongálni;
- f) a lovakat etetés közben zavarni;
- g) ruhaneműt vagy bármi mást az erkélyre vagy az utcára néző ablakokra kifüggeszteni.

Fegyverek.

336. A fegyvereket a laktanyában mindig ki kell üríteni. Minden laktanyában egy biztos helyet kell megállapítani, ahol a fegyverek töltése és kiürítése történik. Ezt a helyet egy megfelelő felirattal ellátott táblácskával kell megjelölni.

Laktanyaszolgálat.

349. A laktanyaszolgálat vezénylése naponként történik:

- a) a legioparancsnokság székhelyén: laktanyaőrőség egy kürtőssel, egy lovascsendőr mint istállóügyeletes;
- b) minden más tiszti parancsnokságnál, nemkülönben szakasz- és őrsparancsnokságnál: egy kapuügyeletes csendőr.

Abban az esetben, ha valamely parancsnokságnál egy csendőr kevésnek mutatkozik, a legioparancsnok az illető parancsnokot felhatalmazhatja, hogy ügyeleti szolgálatra több csendőrt vezényelhessen.

Polgári egyének alkalmazása.

350. Az élelmiszerek beszerzése és a legénységi szobák tisztogatása céljából polgári egyének fogadhatók fel. Ilyen egyéneket a lovas őrsök is felfogadhatnak a lovak gondozása és az istállók tisztántartása céljából.

A polgári egyének illetekeit az őrsparancsnok állapítja meg s ez az egész legénységet egyformán terheli.

Nős altisztek csak az előljáró tiszti parancsnokság engedélyével tarthatnak cselédet és csak abban az esetben, ha a lakásuk olyan, hogy ott a cselédet megfelelően el tudják helyezni.

Ha az alkalmazott az altiszttel bármi rokonságban áll, akkor ezt a körülményt a legioparancsnokságnak kell bejelenteni.

Parancsnokok jogai a laktanyában.

Tisztek.

354. A tiszti parancsnokok hatásköre laktanyában elhelyezett nős altisztek családjaira is kiterjed, nemkülönben azokra a polgári egyénekre is, akik a laktanyában teljesítenek szolgálatot.

Őrsparancsnok.

358. Gondoskodik a laktanyarendről s megakadályoz minden olyan cselekményt, ami a laktanya nyugalmát háborgatná. E tekintetben más altisztek támogatását is igénybe veheti.

Közli naponként alárendeltjeivel az érkezett rendelkezéseket s elintézendő szolgálatteljesítési megengedéseket. Számbaveszi a laktanya- és istállóberendezési tárgyakat. Ellenőrzi a legénységi éléskamrát s gondoskodik arról, hogy az mindig zárva legyen.

Ellenőrzi az élelmiszerbeszerzést, minőséget s felelősség mellett gondoskodik arról, hogy a naponkénti kiszabot elegendő legyen.

Gondoskodik arról, hogy a naponként rendelkezésre álló pénzüsszeget túl ne lépjen s naponként az ebédnél egy félliter bornál többet senki se igyék.

Gondoskodik arról, hogy a lovak részére elegendő takarmány álljon rendelkezésre; ott van a zab, széna, szalma kiosztásánál s felelős a megfelelő súlyért és minőségért.

A takarmányt és zabot mindig zár alatt tartja és a kulcsot magánál őrzi meg.

Ő őrzi meg a borraktár kulcsát s ha a laktanyát elhagyja és a bor kiosztásánál előreláthatólag nem lehet jelen, akkor a borraktár kulcsát a rangban legidősebb altisztnak adja át. Nagy létszámmal bíró őrsőkön a borkiosztás más altisztre is reábizható.

Gondoskodik arról, hogy a szobákban és hálótermekben az egészségügyi intézkedések betartassanak.

Gondoskodik arról, hogy távolléte esetében az iroda mindig zárva legyen s egy második kulcs lepecsételt borítékban hátrahagyassék.

Ellenőrzi, hogy a fenyítésüket töltő csendőrök nem tartanak-e tiltott tárgyakat maguknál s egyben gondoskodik arról, hogy ételmezésben hátrányt ne szenvedjenek.

Ellenőrzi, — különösen éjjel — hogy a lovak úgy vannak-e megkötve, hogy könnyen lefekhessenek.

Vegyes őrsőkön az istállók és lovak ellenőrzését a rangban legidősebb lovascsendőrre lehet bízni, de az irányítás és a felelősség itt is az őrsparancsnokot terheli.

Laktanyaőrőség.

A laktanyaőrőség kötelmeit a területi szolgálattal utasítás tartalmazza.

Szolgálatba vezényelt csendőrök

415. A szolgálatba vezényelt csendőröket az őrsparancsnok, vagy az eligazítást végző altiszt mindazokra nézve kioktatja, amik a szolgálat szabályszerű ellátásához szükségesek s a hibák elkerülését lehetővé teszik.

Maguk a csendőrök a szolgálat megkezdése előtt meggyőződnek arról:

- a) öltözetük tiszta és szabályszerű-e;
- b) felszerelésük szabályszerű-e és el vannak-e látva az előírt tölténymennyiséggel és egyéb előírt tárgyakkal;
- c) a nyergelés szabályszerű-e és a vasalás rendben van-e;
- d) a kerékpár használható állapotban van-e és el vannak-e látva az előírt szerekkel;

A szolgálatból való bevonulás után a lovaslegénység az istállóból mindaddig nem távozik el, amíg lovát szabályszerű ápolásban nem részesítette.

A kerékpáros járőrök a bevonulás után a kerékpárokat rendbehozzák s meggyőződést szereznek arról, hogy annak minden része kellőképpen működik-e.

Kimenő.

429. A légioparancsnokság által kibocsájtott és érvényben lévő napirendben megállapított időben a legénység a laktanyát elhagyhatja, de ha a szolgálat érdeke megkívánja, a tiszti parancsnokságok e jogot korlátozhatják. Az őrs legénységének egyharmada, de két főnél, az ügyeletest is beleértve, semmiesetre sem kevesebb — a kimenő alatt is a laktanyában tartózkodni köteles.

Ha különleges körülmények miatt a legénység a szabad kimenés jogával nem élhet, akkor a közvetlen tiszti parancsnokság az őrsparancsnokot felhatalmazhatja, hogy a legénységnek a foglalkozási idő alatt adjon magánügyei elintézésére rövid kimenőt.

A takarodó idejét az állomásparancsnokság határozza meg. Ott, ahol állomásparancsnokság nincsen, a napirend intézkedései mértékadóak.

A takarodó után egy negyed órával a laktanyakaput be kell zárni. A kapuügyeletes a kimenők jegyzékébe a laktanyába visszatérőknél a visszatérés idejét bejegyzi.

A takarodó után félórával a „csend” jelet kell adni, amely után köteles mindenki lefeküdni és csendben lenni, aminek megtörténtét az őrsparancsnok ellenőrzi.

Ilyen ellenőrzéseket a tisztek is foganatosítanak.

Kimaradási engedélyek.

435. Altiszteknek és csendőröknek kimaradási engedélyt a századparancsnok ad; kisebb parancsnokságok székhelyén a rangban legidősebb tiszt.

Ily irányú kérébneket szolgálattal úton kell előterjeszteni.

Aki kimaradási engedélyt nyer, egy igazolvánnyal lesz ellátva, amelyet a taktanyába való visszatérés idejének feltüntetésével a kiállító parancsnok ír alá.

A járási főrmestereknek és őrmestereknek éjjel 12 óráig állandó kimaradási engedélyük van.

A többi altiszteknek is, nemkülönben azon alőrme-
stereknek, akik ötödik szolgálati évüket betöltötték, meg
van engedve, ha nem ütközik a szolgálat érdekébe,
hogy a részükre megállapított takarodón túl másfél
órával kimaradhassanak.

439. A tisztí parancsnokoknak jogukban áll azok-
nak az alőrme-
stereknek is huzamosabb, de nem állandó
kimaradási engedélyt adni, akik a fenti feltételeknek
nem felelnek meg, de igen jó magaviseletük és kiváló
kötelességteljesítésük révén, erre érdemesnek mutat-
koztak.

Szolgálati vagy fegyelmi okokból az állomás- vagy
légióparancsnokságok a takarodón túl való kimaradást
betilthatják.

A tisztí parancsnokoknak szintén jogukban áll
hanyag és előnytelen magaviseletű altisztek kimara-
dását rövidebb időre betiltani, de erről szolgálati úton
a légióparancsnokságnak jelentést kell tenni.

A kimaradási engedélyt nyert egyénekről minden
reggel egy kimutatást kell szerkeszteni és azt a kapu-
ügyeletes csendőrnek átadni, aki abba a visszatérés
idejét minden egyesnél bejegyzi.

Reggel ezt a kimutatást az őrsparancsnokok köz-
vetlen előljáró parancsnokságaikhoz terjesztik elő.

Polgári egyének belépése a laktanyába.

471. Polgári egyének, akik nincsenek a légió-
parancsnok vagy helyi parancsnok engedélyével
ellátva, a laktanyába nem léphetnek be. Kivételt csak
az az eset képez, mikor tiszt kíséretében vannak, vagy
pedig valamely irodában kell megjelenniök, vagy
tisztí családnál akarnak látogatást tenni.

Ilyen esetben a kapuügyeletes csendőr kíséri őket.

Étkezdék, játszó és olvasó szobák.

463. Minden légió székhelyén az altisztek és csend-
őrök részére egy étkezdé, egy játszó és olvasó terem
van berendezve.

Az élelmiszerek beszerzésére, az étkezdé felügyele-
tére egy altiszt és egy csendőr van vezényelve. Ezeket
hetenként felváltják.

A rangban legidősebb altiszt felelős a rend és
fegyelemért.

Az étkezdéket, játszó és olvasó szobákat kényelme-
sen kell berendezni és a szükséges napi és heti lapok-
kal és könyvekkel ellátni.

Az olvasmányok célszerű megválasztása a légió-
parancsnok kötelessége. A fősúnyt arra kell helyezni,
hogy a szórakozás mellett oktatásul is szolgáljanak.

Napirend.

487. Ha a körülmények megengedik, a 24 órát úgy
kell beosztani, hogy a csendőr legalább 7 órát alvásra
fordítasson; 6—10 óra szolgálat, gyakorlat, iskola, ló-
gondozás, a fennmaradt idő pedig a saját személyének
apóiasára, szobák, lószerszám rendbentartására és ki-
menőre szolgál.

Az időbeosztást a napirend segítségével a légió-
parancsnokság eszközli.

(Folytatjuk.)

Három hatalmat ismerek, melynek vélemé-
nyemre és annak tervszerű nyilatkozataira nézve
felelősséggel tartozom: mindenekelőtt az Istent,
azután saját lelkiismeretemet és az ország közvéle-
ményét. Nagy fontosságot tulajdonítok ezen utol-
sónak is, de ha Isten és saját lelkiismeretem előtt
tisztán állok, fájdalomosan bár, de nyugodt lélek-
kel tűröm a közvélemény kárhóztatását. Nincs
nagyobb csapás, mintha valaki saját lelkiismereté-
vel jön meghasonlásba.

Deák.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

A lábnyom.

Irta: BATÁR ANTAL 2. oszt. tiszthelyettes (Soroksár).

Minden tudománynak van elmélete és gyakorlata.
Alapjában véve az elmélet sem egyéb, mint a gyakor-
lati vagy legalább is gyakorlatilag értékesíthető isme-
reték összessége, már addig természetesen, amíg az
elmélet nem távolodik el túlságosan messze a gyakorlat
reális lehetőségeitől.

Én a nyomozást is tudománynak tartom, mert hogy
azt tanulni kell, azt bizonyítja az a sok ember, aki nem
tud nyomozni és nem is tanul meg holta napjáig sem.
A nyomozás tudományának kiterjedt irodalma, elmé-
lete van, ami a gyakorlati tapasztalatokat megkönnyíti
ugyan, de nem pótolja, mert néha túlságosan is elvont
s a gyakorlat által nem mindig igazolt feltevéseken és
következtetéseken alapszik. A világerő sem akarom
ezzel az elméleti tudás értékét elvitatni, csupán csak
azt gondolom állíthatni, hogy az elméleti tudás eset-
leges togyatékosságait a gyakorlati tudás pótolhatja,
ennek fordított esete azonban már nehezebben lehet-
séges.

Szükségesnek tartottam az elmélet és a gyakorlati
élet egymáshoz való viszonyáról *általánosságban* ennyit
elmondani, hogy a lábnyomról mondandóimnak kellő
háttérre és általánosságban is fennálló alapja legyen.

A lábnyomnak a nyomozással kapcsolatban egész
irodalma van. Olyan sokat olvasni és hallani róla, hogy
önkéntelenül is döntő jelentőséget és használhatóságot
tulajdonít nekik az, — aki nem a gyakorlati nyomozó
életét éli.

Hogy mi a lábnyomelmélet szerepe a gyakorlatban,
arról érdemes volna valakinek egy részletekbe hatoló
tanulmányt írnia. A tanulságos nyomozások kerete
ehhez nagyon is szűk, ezért csak főbb vonásokban
mutatok rá azokra a körülményekre, amelyek a láb-
nyom gyakorlati jelentőségét kellő megvilágításba
hozzák vagy, mondjuk, kellő értékére szállítják le.

Elsősorban azt kell leszögezmem, hogy sohasem
kapunk olyan lábnyomot, amely a lábnak tökéletesen
megfelelne. A büntettes nem nyugodt sétalépésekben
halad, hanem fut, kúszik, mászik, lábujjhegyen jár,
lopott holmit cipel, szóval lábnyomai nem normálisak,
hanem eltorzultak s ha az ismert módozatok segítségé-
vel bármily pontosan is mintát veszünk róla, még
távolról sem kapjuk meg azt a lábat, amely a tettesé-
nek tökéletesen megfelelne. Már pedig az egyik láb
általánosságban annyira hasonlatos a másikhoz, hogy
csak a legaprólékosabban pontos méretekkel és a leg-
tökéletesebben lemintázott alakrajzzal lehetne meg-
nyugtatóan a bűnjelek közé sorolni. Azt pedig csak a
legtökéletesebb lábnyom teszi lehetővé, hogy méretei-
ből a láb méreteit pontosan megkapjuk.

Más eset az, amikor a lábbeli alakja vagy meg-
munkálása olyan különleges jellegzetességeket árul el,
amelyeknek kétségtelen nyomai a lábnyomban is vissza-
maradnak. Ez értékes lábnyom, de mint minden, ami
különösebben értékes, éppen úgy az ilyen lábnyom is
— nagyon ritka.

Tekintetbe kell venni továbbá a talajviszonyokat
és az időjárást. Ha sáros talajban marad lábnyom, ez

BEÉR SÁNDOR

PAPÍR, ÍRÓSZER, ÍRÓGÉP-KELLÉKEK
NAGYKERESKEDÉSE. SAJÁT VÉS-
NŐKI MŰINTÉZET. RUGGYANTA-
BÉLYEGZŐ GYÁRTÁS

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 19.

TELEFON: 172-54.

a száradás közben összehúzódó, megrepedező talajban hamarosan értéktelenné válik, ha pedig szárazabb talaj veszi fel a lábnyomot, az egy rászakadt esőtől megy tönkre. Különösen az első eset következik be gyakran, mert amíg a csendőr odaér a helyszínére, a talajnedvességben igen gyakran áll be változás.

Ami a gipsszel vagy stearinnal való lemintázást illeti, a gyakorlat itt is más, mint az elmélet. Más pedig már csak azért is, mert a kellő eszközök legtöbb esetben nem állnak rendelkezésre. Állandóan nem hordhatja azokat magával a csendőr, arra pedig nincs ideje és alkalma, hogy a helyszínétől nagy távolságra küldjön valakit gipszert vagy más szükséges rekvizitumért.

A lábnyom méreteinek feljegyzése csak abban az esetben ér valamit, ha a csendőrnek igen jó emlékező tehetsége van a formák megjegyzése szempontjából s a méreteket ki tudja egészíteni a képpel, amelyet a lábnyomról emlékeztetése jól bevésett. De ne tévesszük szem elől, hogy a bíróság előtt kétségtelen bizonyító ereje ennek sincs, hanem csak magának a csendőrnek a tájékozódása szempontjából tehet értékes szolgálatot.

Azt hiszem, hogy a lábnyomok felhasználásának akadályairól nagyon vázlatosan és hiányosan elmondottakból is leszűrhetjük azt, hogy az elmélet talán túlságosan nagy fontosságot tulajdonít a lábnyom szerepének a nyomozásban. Ezt különben semmi sem bizonyítja beszédesebben, mint az, hogy az előforduló nyomozásokban nagyon ritkán vezet eredményhez a lábnyom s ez olyan tény, amelyet bizonyítani igen könnyű, ha az őrsirattárak nyomozási fogalmazványait átlapozgatjuk. Ne várjunk tehát a lábnyomtól többet, mint amennyit valóban kaphatunk tőle s ha ezzel tisztában vagyunk, nem fogjuk elkövetni azt a hibát, hogy egy lábnyom kedvéért elhanyagoljuk a nyomozás olyan szálait, amelyeket kezdetben könnyen kézbe kaphatnánk, de később, amikor már a lábnyom körül jól kitanakodtuk magunkat, hiába keressük őket. A nyomozónak, türgének, ötletesnek és minden irányban figyelmesnek kell lennie, nem szabad odatapadnia egy mozzanathoz, hanem gyorsan át kell tekinteni a kiderítés lehetőségeinek egész terjedelmét. Azért nem tartottam céltalannak a lábnyomról a gyakorlat szempontjából néhány szót szólani, hogy azokat a bajtársakat, kik ezzel a kérdéssel elméletileg sokat és szívesen foglalkoztak, figyelmeztethessem egy-egy ilyen lábnyomhoz való odatapadás veszedelmére.

De amint a fentiek szerint igaz az, hogy a nyomozás sorsát nem szabad egy lábnyomra feltenni, éppen úgy hiba volna a másik végletbe átesapva, felületesen elhaladni egy olyan lábnyom mellett, amelyet egy kis vizsgálgatás után használhatónak fogunk találni. Fentebbi soraim tehát éppen nem érnék el céljukat, ha valaki úgy magyarázná azokat, hogy a lábnyomot figyelemre se méltassuk. Ezt én nem mondtam, de nem is mondhattam már csak azért sem, mert az alábbiakban elmondott nyomozásom eredményét tulajdonképpen egy — lábnyomnak is köszönhetem. Észre kell venni és meg kell nézni a helyszínén talált lábnyomokat s ha van rá mód, a lemintázásukról is gondoskodni kell. Ha pedig ez nem lehetséges, legjobb lerajzolni; csak arra vigyázzon ilyenkor a csendőr, hogy a maga vagy a kisbíró lábnyomát le ne rajzolja tévedésből, ami a sok ide-oda taposó ember között megtörténhetik. Ha a lábnyom olyan helyen van, ahol hosszabb ideig megőrizhető, le kell takarni valami edénnyel. Egyszerűen gondot kell fordítani a lábnyomokra is, mert a nyomozás többi adataiba bekapcsolva, értékes szolgálatokat tehet a csendőrnek, bár bűnjelnek, bizonyítéknak csak nagyon ritkán tudjuk ezt felhasználni. De tájékoztatónak, iránymutatónak jó lehet. Amit tehát *túlértékeln* nem szabad, éppen úgy *lebecsülni* sem szabad a lábnyomokat. Állítsuk be azt a nyomozás eszközei közé úgy, hogy soha el ne kerülje figyelmünket, viszont azonban el se hanyagoljunk mást a kedvéért.

Folyó év április 12-én Bakondi József soroksári lakos bejelentette az őrsön, hogy aznapra virradó éjjel ismeretlen tettes feltörte az éléskamrája ablakát és kb. 6.000.000 korona értékű füstölthúst, ruhaneműt ellopott tőle.

Húsvét lévén, magam akkor éppen szabadságon voltam, ahonnan a lopás elkövetése után 3 napra vonultam be. Helyettesem jelentést tett az ügyről, hozzáfűzve, hogy már a pótnyomozás is lefolyt — eredménytelenül.

Elindultam hát Szlávik József csendőrrel együtt egy újabb pótnyomozásra. A helyszínétől — 4 nap eltelte után — ugyan sokat nem várhattam, de mert nyomozást anélkül, hogy a helyszínét át ne kutassa az ember, megkezdeni nem lehet, első utam a károsult házához vezetett. A betörő álkulccsal jutott be a harmadik szomszéd kertjébe s áthaladt a puha, fekete homokos talajú kerten. A következő telekre úgy jutott be, hogy a léckerítésből kitört 2 szál lécet s azon a résen át bújva, a sértett szomszédjának a kertjében állott s odajutott sértett udvarának hátsó kerítéséhez. Abból 2 szál deszkát feszített ki, beugrott az udvarba, felállott a padlásra vezető feljáró lépcsőjére s az éléskamra külső ablakszárnyát kirángatta a helyéből. A belső ablaktáblákat vékony, tüllszerű sodrony borította, amit késsel kivágott, a reteszt benyúlva elfordította s így meglehetősen kalandos útja sikerrel járt: bemászott a kamarába, felpakkolta az ott talált hús- és ruhaneműeket s ugyanazon az úton, ahol jött, eltávozott. Amint ezt az útvonalat átfürkészttem, rögtön a szemembe tűnt egy vadribizke ág, amely a szomszédos léckerítés ama pontján volt egy léc tetejének a hasadékába betűzve, ahol a betörő a kerítésen átjutott. Senki sem tudta megmondani, honnan és hogyan került oda a vadribizke ág, amikor a környező kertekben olyat nem találni. Hogy a betörőhöz van valami köze a ribizke ágak, azt tudtam s megjegyeztem magamnak.

Az egyik kertben 2 teljesen egyforma, bal lábnyomot találtam. A talp- és sarok bemélyedése igen sekély és széles volt, rögtön ráismertem benne a szandál alakjára, annyira jellegzetes volt. A gazdája nem lehet — gondoltam — valami kényes és divatozó ember, mert a kitaposott kéreg nyomát is élesen ki tudtam venni. Gyorsan lemértem, lerajzoltam a lábnyomot s alaposan belevestem különös alakját az emlékezetembe.

A helyszíni szemle további lefolyását nem részletezem. Tény az, hogy a legnagyobb figyelemmel sem tudtam egyéb nyomot találni. Senkinek fogalma sem volt róla, kire lehetne gyanakodni.

Hogy nem volt alkalmi tolvaj, az bizonyos. A magas kerítéstől belátni az udvarra nem lehet s az éléskamra ablaka éppen olyan nagy, mint a többi ablak. Meg maga a kalandos bejutás is azt bizonyította, hogy jól ismerte a házat a betörő.

A sértettnek jóforgalmú kötélgyártó üzlete volt, abban állandóan 15—16 ember dolgozott mint napszamos, segéd és inas. Utána érdeklőttem ezeknek az embereknek. Olyan adatot, amely alapos gyanúra legalább valami kis lehetőséget adott, csak eggyel szemben találtam. Ez Spanga József gyárimunkás fia volt. Nem is a fiú, hanem az apa előéletében volt háiba. Az elmúlt évben lopkodott össze éjjelként 185 drb téglát egy épülő ház anyagából. Ezért akkor a pestvidéki

Kerékpárt, varrógépet, gyermekkocsit előnyös részletre.
Football labdák, cipők, Ping-pong készletek,
korcsolyák legolesóbban

LÁNG IMRE kerékpár szaküzlete

Budapest VI., Teréz-körút 3. (saroküzlet.)

**EZÜSTKOSZORÚS
MESTER**

Aranyéremmel kitüntetve

HALWA SÁNDOR
PUSKAMŰVES MESTER

Fegyvereket készít. Javítások. Lőszerek. Sportcikkek

**BUDAPEST, I.,
KRISZTINA-TÉR 2.**

Telefon: 166—02.

kir. ügyességek fel is jelentette az őr és a bíróság el is ítélte.

Ugy gondoltam, hogy aki sorozatos lopást követett el, az más alkalommal sem riad vissza a lopástól. Amikor ezt a gondolatomat bizalmasan közöltem — elég helytelenül — a sértettel és feleségével, azok hevesen védelmükbe vették Spangát és családját. Ők annyira becsületes embereknek tartják Spangáékat, hogy 7 millió koronát kölcsön is adtak nekik sertéskereskedés céljaira. De minél erősebben védelmezték őket, annál gyanúsabb volt nekem a dolog. Hátha Spangáék éppen azért mertek betörést elkövetni, mert számítottak arra, hogy rájuk, mint a sértett család kedvelt embe-reire, senki sem fog gyanakodni?

Megmaradtam tehát a Spangagyánú mellett (annál is szívesebben, mert egyéb igazán nem is akadt). Otthon találtam Spangát is, a feleségét is. Előhoztam az összes lábbeliket. Készségesen hozták is a legképtelenebbül félretaposott sarkú, pucolatlan „topánkákat”, de egyet nem akartak előadni: a szandált. Szláv-ik csendőr érdeme, hogy előkerült az is minden kutatás nélkül. Észrevette, amint az asszony az ágy alól előhúzogatta a cipőket, valamit belökött, illetőleg betaszított egész a falig. Amikor azután felvilágosítottam, hogy éppen arra vagyunk kíváncsi, amit nem akar előadni, kénytelen-kelletlen előhúzta: a szandált.

Ekkor én már gyanúm helyességét egyébből is láttam. Amint ugyanis beléptem Spangáék házába, az udvaron dúsan virágzó vadribizke bokrok tűntek a szemembe. Megvan tehát a vadribizke ág anyabokra is, még csak azt kell tudnom, mire volt ez jó a tettesnek?

Amikor azután a szandál is előkerült, kijelenttem, hogy átkutatom a házat. Az asszony teljes hideg-verrel vette ezt tudomásul, még maga sietett felnyitni a szekrényeket stb. Közben még szájaskodásra is volt kedve mondván, hogy ezért a szégyenért felelni fog valaki. Erre a fenyegetésre természetesen egyáltalában nem hederítettem.

A házkutatás a legteljesebb eredménnyel járt. A sonkák a szőlővenyige kékék között voltak, egy félre-eső helyen egy nagy fazék főtt hús párolgott s a szemétdomb alatt zsákban elásott ruhaneműeket találtunk. Mind lopott dolog. Az ágyból aztán egy karabély, az egyik szekrényből pedig 8 drb varrott gépszíj-darab is előkerült.

Spangáék konok tolvajoknak bizonyultak, mert egész addig tagadtak mindent, amíg a sértett és felesége nagy álmélkodások között ki nem jelentették, hogy a ruhaféléket tőlük lopták el. Egyszeriben ráismertek még a sonkákra is, pedig e téren a „személyazonosság” megállapítása nem a legegyszerűbb feladat. De elhittem nekik és tudtam is, hogy úgy van, mert ugyanakkor Spangáék is beismertek teljes részletességgel mindent. A sértettnél dolgozó fia tájékoztatta Spangát a „terepviszonyok” felől. Időközben Budapesten 7 kg. szalonnát eladott, de aztán azt is megtaláltuk. A gépszíjat a soroksári téglagyárból lopta. Még 9 szál deszka és egy vaslapát is terhelte a lelkét, de ezeket is előadta és így minden gondjától, terhétől megszabadulva, a pestvidéki kir. ügyesség foglya lett. Társait orgazdaság miatt jelentettem fel.

Egyetlen magyarázatra szoruló pontja az ügynek: a vadribizke ág. A ravasz Spanga ezt azért vitte magával, hogy a kerítésnek ama részét, ahol a léceket kifeszítette, azzal megjelölje. A kifeszített léceket ugyanis helyükre illesztette, amikor már átjutott a szomszédos kertbe, hogy valami véletlen folytán azok árulói ne legyenek és „munka közben” kellemetlen meglepetésben ne legyen része. A sötétben nehezen találta volna meg a visszaillesztett léceket, a vadribizke ág azonban pompásan megmutatta neki az átkelés pontját. Ez a magyarázata a dolognak s az ötlet nem is a legügyetlenebb. Visszafelé menet azután — vesztére — nyitva hagyta a lécek helyét és ott hagyta virágozni a kerítés tetején a ribizke ágat is.

SPORT

Csendőrségi sitanfolyam

A csendőrség felügyelője a jövő év elején tisztek és altisztek részére két sitanfolyamot fog felállítani, tisztek részére Parádon, altisztek részére Budapesten, Sárospatakon és Pécsen. Az első tanfolyamok január 4—23-ig, a második tanfolyamok pedig január 25-től február 13-áig fognak tartani. A tanfolyamokba önként jelentkező tiszteket és altiszteket fognak bevezényelni.

A parádi tiszti tanfolyamba 20—25 tiszt jelentkezhetik, az elsőbe idősebb kezdők, a másodikba fiatalabbak és az esetleg fennmaradók. A budapesti tanfolyamokba az eszi, továbbá a budapesti, székesfehérvári és szegedi kerületek legénysége, a sárospataki tanfolyamokba a miskolci és debreceni kerületek legénysége, a pécsi tanfolyamokba pedig a pécsi és szombathelyi kerületek legénysége jelentkezhetnek.

Tisztek maguk gondoskodnak sifelszerelésről; a legénységet a tanfolyamparancsnokságok látják el.

A tisztek utazási költségeit a kerületi, a legénység utiköltségeit az osztály-sportalapok viselik; vezénylési pótdíjat fedezet hiányában nem lehet engedélyezni. Tisztek az étkezési váltság 2½—3-szorosáért, altisztek az egyszeres étkezési váltságért nyernek ellátást; ezt a költséget sajátjukból kell fedezniük. Oktatók napi két, segédoktatók napi egy aranykorona segélyt kapnak. Oktatók: Orendy Norbert, Baky László, vitéz Kiss László, Mildschütz Kálmán főhadnagyok és Szeszlér István hadnagy; segédoktatók: Keresztes Andor g. tths., Bálint István főtörzsőrmester és Kerekes János csendőr.

KÖNYVISMERTETÉS

Dr. Cziáky Ferenc hadb. őrnagy: „A magyar békeszerződés történelmi, jogi és erkölcsi szempontból”.

„A magyar békeszerződés, történelmi, jogi és erkölcsi szempontból” cím alatt Dr. Cziáky Ferenc hadbíró őrnagy egy érdekesnek ígérkező és minden magyar emberre nevezé tanulságos munkát rendez most a sajtó alá és ez alkalommal előfizetési felhívást intéz a Bajtársakhoz.

E mű 3 részre oszlik: Történelmi részében bemutatja a szerző Európa legutóbbi 100 évének diplomáciai történelmét. Rávilágít azokra a nagyközönség előtt eddig ismeretlen diplomáciai okokra, amelyek az európai nemzetek hatalmi versengését előidézték és szabályozták. Megtaláljuk művében a világháború kitörésének diplomáciai okait; a háborúért való felelősség kérdését és a világháború elvesztésének diplomáciai okait. Végül az egész rész összegezésésként megkapjuk a magyar békeszerződés történelmi cáfolatát.

A II-ik részben a jogtudomány világító sugarával kritizálja a békeszerződés jogi hiányait, kimutatva, hogy az nem szerződés és nem állja meg a jogi kritikát.

A III-ik részben a nemzetközi erkölcs röntgen-sugaraival világítja át a trianoni békeművet. Megismertet bennünket azon angol, olasz, amerikai és francia politikusok és írók érveivel, akik azt bizonyítják, hogy a magyar békeszerződés tarthatatlan, igaztalan és revízióra szorul.

Feltámasztja bennünk a hitet, hogy a magyar nagypéntekre is el fog jönni a feltámadást hozó husvét.

A mű megrendelhető a szerzőnél (Cím: Dr. Cziáky Ferenc, Bpest, X., Villam-u. 13. Tisztviselő-telep.) ára: 40.000 kor. és a portó.

Ha a megrendelést a Bajtársak parancsnokságok útján csoportosan eszközlik, — ami a postaköltség szempontjából is előnyösebb — úgy kívánságukra az árat 2 részletben is fizethetik: az első részlet utánvétellel, a 2-ik részlet a legközelebbi hó elsején fizetendő.

A mű kb. 200 oldal terjedelmű lesz és a megrendelés arányában kb. 2 hónapon belül kerül piacra.

Alapítva: 1874.

Telefon:
Józset 8-61 sz.

ZELINKA KARDGYÁR
BUDAPEST, IX. KER., ÜLLŐI-ÚT 55. SZÁM.
A MAGY. KIR. CSENDŐRSÉG SZÁLLÍTÓJA.

Kardnikkelezést és
egyéb javításokat
elvállalunk.

AZ ORSZÁGOS TISZTI KASZINÓ KÖZLEMÉNYEI

Vita-előadások a Tisztikaszinóban. Az Országos Tisztikaszinó tudományos bizottsága a jelen idényben több különböző tárgyú vita-előadást kíván a kaszinó dísztermében rendezni s felkéri mindazon urakat, kik ily előadást tartani óhajtanának, hogy e szándékukat lehetőleg f. évi december hó 1-ig — a téma feltüntetése mellett — jelentsék be írásbelileg az Országos Tisztikaszinó titkári hivatalának. Ezen előadások előkészítését *Shvoy* István tábornok úr végzi s a délelőtti hivatalos órákban felvilágosítást is Ő nyújt hivatalos helyiségében, a budapesti vegyesdandár parancsnokság gyalogsági parancsnoki irodájában.

A legközelebbi ismeretterjesztő előadások az Orsz. Tisztikaszinóban. 1. „*Türr István emlékezete.*“ November hó 30-án hétfőn 18 órai kezdettel. Előadja: Gonda Béla ny. miniszteri tanácsos. Belépés díjtalan. 2. „*Japánról.*“ December hó 4-én, pénteken 18 órai kezdettel. Előadja: *Dr. Ymauka Juciro japán egyetemi tanár, magyar nyelven.* Számos színes vetített kép. Belépés: Tagoknak saját személyükre tagsági igazolvánnyal díjtalan. A többi látogató a könyvtár felsegítésére 10.000 K beléptidíjat fizet. 3. „*Az Adria.*“ December hó 11-én, pénteken 18 órai kezdettel. Előadja: Lévay István ny. kereskedelmi iskolai főigazgató. Belépés díjtalan. Ezen előadásokat vendégek is látogathatják.

Hölgyek összejövetelei a Tiszti Kaszinóban. A Tiszti Kaszinó elnöksége a hölgyek érdekeit is felkarolandó, a tisztihölgyek és hivatásos tisztak özvegyei és árvái részére minden kiadás nélkül szórakoztató, családias jellegű műsoros teadélutánokat rendez. Célja, hogy semleges helyen, anyagi áldozatok elkerülésével, a hölgyek egy kis eszmecserére találkozhassanak, esetleg előadásokkal tarkítva kedélyes együttlében összetartozásukat dokumentálják. E célra a Tiszti Kaszinó földszinti helyiségét (bejárat a főkapu alatt jobbra az első ajtó) minden hó első keddjén d. u. 4-7 óráig rendelkezésre boesátja, hol kívánatra mérsékelt áru uzsonna is rendelkezésre áll. Belépődíj nincs. Reméljük hölgyeink minél nagyobb számban való megjelenését. Az urakat is szívesen látjuk. Kérjük a hölgyeket egyszerű utcai öltözetben megjelenni. *Első összejövetel 1925. december hó 1-én d. u. 4 órákor.* — Az összejövetel rendezésére a Tiszti Kaszinó elnöksége *De Scardelli* Caesar őrnagy urat kérte fel, ki szívesen szolgál felvilágosításokkal. (D. u. 2-3 óra között. Telefon: József 11-83.)

Szombatesti családi táncösszejövetel. Az Országos Tisztikaszinói szombatesti családi táncösszejövetelket január hó 1-től kezdődőleg, csupán kaszinótagok, azok közvetlen hozzátartozói és a kaszinótagok által külön ezen estélyekre meghívott vendégeik látogathatják. Meghívók (névjegynagyságban a kaszinó ruhatárosánál ezer koronáért vehetők át. A meghívók továbbításáról a kaszinótagok gondoskodnak és így a meghívott személyekért teljes erkölcsi felelősséggel tartoznak. A hölgyek felkéréstnek, hogy a családias jelleg megóvása érdekében minél egyszerűbb ruhában szíveskedjenek megjelenni. — *Mikulás est a Tisztikaszinóban.* 1925. évi december hó 8-án, szombaton, kezdete délután 6 órakor. *Műsor:* 1. *Lepkeltánc.* Lejtői: Weszter Lillyke. 2. *Mikulás est Székelyországban.* Tündérvjáték gyermekszereplőkkel. 3. *Kacagtató bohócjelenetek.* Gérard és barátja. 4. *Bűvészlátogatás.* Reiter alezredes. 5. *A kis ballerina.* Dessewffy Florika. 6. *Akrobata-tornászok.* 3 Mihailovits. Mikulás bácsi meglátogatja és megajándékozza a jó gyermekeket. Rendezi és konferál: *De Sgardelli* Caesar őrnagy. Minden belépődíj egy-úttal sorsjegy is. Előadás után sorsolás. Kisorsoltainak: Fajtisza pedigreés foxi kölyök-kutyák, éneklő kanári madárkák kalitkával, játékszerek, katonai mesekönyvek, tíz pár fehér egérke, fiatal angora-macskák és még sok mókás meglepetés. Sorsolás után este 10 óráig gyermektánc a kis díszteremben. Büffé és cukrászda a sarokszalonban. *Belépődíjak:* kaszinótagoknak a tagsági igazolvány felmutatása mellett díjtalan; hozzátartozók, vendégek és gyermekek 15.000 korona.

A m. kir. Országos Tiszti Tudományos és Kaszinó-Egyesület f. é. december hó 12-én, szombaton este 6 órakor az egyesület dísztermében (IV. Váci-utca 38.) hangversenyt tart. A műsor, melyet a Balassa Kálmán áll. eng. zenekari iskolájának művész-növendékei és zenekara adják, a következő: 1. *Bach:* Kettőshagedüverseny zenekari kísérettel, *Szerényi Judit és Rätz Frigyes.* 2. *Weber:* Rondo brillante, *Szerényi Ida.* 3. *Paganini-Kreisler:* Prael és Allegro.

hegedűn *Káspár Gy.* 4. *Hoffmann:* 4 tétéles vonós-zenekari szerenád. 5. *Vieuxtemps:* Ballada és Polonaise, hegedűn *Szerényi Péter.* 6. *Liszt:* Rigoletto-ábránd, zongorán *Csanics István.* 7. *Beethoven:* Hegedűverseny I. tétel, zenekari kísérettel, *Szabó Ernő.* Belépődíj nincsen. Belépésre jogosultak a Kaszinótagok és hozzátartozók, valamint a Balassa-zenekola igazolt vendégei (szülők, növendékek stb.).

A „Honvédelem“ vonatkozása a Tisztikaszinóhoz. A tisztikaszinó elnökségéhez ezirányban tömegesen beérkező felvilágosításkérések és sürgetések megszüntetése végett szolgáljon tudomásul, hogy a „Honvédelem“ folyóirat még a múlt idényben megszűnt az Országos Tisztikaszinó hivatalos közlönye lenni.

„Tájékoztató“ megjelenése a Tisztikaszinóban. A m. kir. Országos Tiszti Tudományos és Kaszinó-Egyesület 1925-26. évi idényének összes intézményeit kimerítően ismertető „Tájékoztató“ lap megjelent s annak egy-egy példányszámát minden kaszinótag díjtalanul átveheti a tisztikaszinó ügyeletes teremétől, ha magát tagsági igazolványával igazolja.

HIREK

Olvasóink szíves figyelmébe! Lapunk folyó évi 13. számában felhívtuk olvasóink szíves figyelmét Vályi Nagy Gézának, a költő századosnak legújabb verskötetére. Különös hivatkozással arra a meleg kapcsolatra, amely Vályi Nagy Gézát lapunkban is megjelent gyönyörű költeményei révén hozzánk fűzi, közöljük bajtársainkkal, hogy a verskötet a karácsonyi könyvpiacon fog megjelenni. Aki teheti, vegye meg; az izzó magyar hazafiságnak, a töchetetlen hazaszeretnek és Magyarország feltámadásának ihletett és hivatott szószólóját és hirdetőjét, Vályi Nagy Gézát újlag és legmelegebben ajánljuk bajtársaink szíves figyelmébe. Igazi értéket kap, aki a könyvet megveszi. Egy kötet ára nem — mint tévesen közöltük — 50.000 korona, hanem csak 30.000 korona. A megrendeléseket a szerző címére (Budapest, VIII., Kálvária-tér 22. I. 8.) kell küldeni.

Dicséret. *A m. kir. budapesti I. számú csendőrkerület parancsnoka Szentkereszt György* gyalog I. osztályú, *Jánczer Márton* gyalog 2. osztályú, *Farkas Máttyás* gyalog 3. osztályú tiszthelyetteseket, *Biri János, Biró Imre* gyalog főtörzsörmestereket és *Bátori Lajos* őrmestert, mert fáradhatatlan, leleményes, körültekintő nyomozással egy szándékos emberölés büntetésének tettesét az összes bűnjellekkel és bizonyítékokkal az igazságszolgáltatás kezére juttatták; *Mojsza János* és *Bosnyák Demeter* gyalog 2. osztályú tiszthelyetteseket, hosszas csendőrségi szolgálatuk alatt, a közbiztonsági szolgálatban tanúsított igen buzgó és eredményes tevékenységükért, *Bacsó Imre* gyalog 3. osztályú tiszthelyettes és *Kiss Sándor* gyalog főtörzsörme-
stert, hosszas csendőrségi szolgálatuk alatt tanúsított kifogástalan magaviseletükért, igen nagy szorgalmukért és aláfogástalan magaviseletükért, helyes befolyásolásáért; *Bokor József* rendeltjeik mindenkor helyes befolyásolásáért; *Bokor József* gyalog 2. osztályú tiszthelyettes és *Tolnai Mihály* gyalog főtörzsörme-
stert, mert hosszas csendőrségi szolgálatuk alatt tanúsított irodai köteleiket példásan végezték; *Farga György* gyalog őrmestert, hosszas csendőrségi szolgálatuk alatt tanúsított kifogástalan magaviseletéért, a közbiztonsági szolgálatban eredményes tevékenységéért s mert bajtársainak mindig jó példát mutatott; *Minarik Lajos* gyalog főtörzsörme-
stert, hosszas csendőrségi szolgálatuk alatt, de különösen a kömmün bukása után a közbiztonsági szolgálatban teljesített igen buzgó, odaadó és eredményes tevékenységéért; *Borcsa Pál* gyalog fő-
törzsörme-
stert, hosszas csendőrségi szolgálatuk alatt igen jó magaviselet mellett a közbiztonsági szolgálatban teljesített igen buzgó, odaadó és eredményes tevékenységéért, kerületi parancsnoksági dicsérettel látta el; *Nagy Péter* gyalog főtörzsörme-
stert, hosszas csendőrségi szolgálatuk alatt, különösen a kömmün bukása után a közbiztonsági szolgálatban jár-
őrvetetői minőségben teljesített igen buzgó, odaadó és eredményes szolgálatáért; *Écsi Vendel* gyalog főtörzsörme-
stert, hosszas csendőrségi szolgálatuk alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett igen buzgó, odaadó és kiválóan eredményes tevékenységéért; *Péter Imre* gyalog főtörzsörme-
stert, hosszas csendőrségi szolgálatuk alatt a közbiztonsági szolgálatban teljesített igen buzgó, odaadó és eredményes tevékenységéért; *Bodor Ferenc* gyalog csendőrt, több évi csendőrségi szolgálatuk alatt tanúsított kifogástalan magaviseletéért és a közbiztonsági szolgálatban kifejtett igen buzgó, odaadó és eredményes tevékenységéért, nyilvánosan megdicsérette.

A m. kir. székesfehérvári II. számú csendőrkerület parancsnoka Kovács Adám 2. oszt. tiszthelyettes, mert mint a csolnoki őrsre beosztott őrsparancsnok helyettes, hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt példás magaviselete és teljes megbízhatósága mellett a közbiztonsági szolgálat terén is szép eredményt ért el, alárendeltjeit igen jól befolyásolta, így kiváló használhatóságot tanúsított, dicséző okirattal látta el; Fliszár József 2. oszt. tiszthelyettes pedig a Balatonfőkajár községben utóbbi időben fokozott mérvben elterjedt magzat-elhajtási esetek kiderítéséért és a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett általános buzgóságáért, valamint őrsparancsnoki kötelemének kiváló teljesítéseért nyilvánosan megdicsérte.

A m. kir. pécsi IV. számú csendőrkerület parancsnoka Baráth István 1. oszt. tiszthelyettes szakasparancsnokot, mert Nemeskislalud község határában 1924. évi június hó 23-án elkövetett gyilkosság és ezzel kapcsolatosan június hó 24-én elkövetett gyújtogatás* tettesének és a felbujtónak szakszerű kinyomozásáért és a bűnjelek biztosításáért; Szücs Imre 2. oszt. tiszthelyettes, Pataki Ferenc főtörzsőrmestert és Tóth János V. csendőrt, mert ezen esetben a nyomozást vezető előjáróját teljes odaadással, eredményesen támogatták és a tűz eloltása érdekében tett gyors és észszerű intézkedésükkel megakadályozták a gyilkos által elhamvasztani szándékolt hulla elégetését s ezzel lehetővé tették a hulla felismerését, dicséző okirattal látta el, továbbá Varga Lajos 2. oszt. tiszthelyettes, Hollán Lajos és Herzsényák Ferenc csendőrt, mert a fenti esetben a nyomozást vezető előjárójukat buzgón támogatták, nyilvánosan megdicsérte.

A csendőr tisztii továbbképző lovagló tanfolyam záróvizsgálója. November 25-én tartotta a budapesti csendőr tisztii tanfolyam elméleti és gyakorlati záróvizsgáját Mészáros János tábornok elnöke alatt. Mészáros János tábornok, a vizsgabizottság elnökének, Paldt Károly ezredes tanfolyamparancsnoknak, a tanári karnak, valamint a tanfolyam résztvevőinek az elért eredményért teljes elismerését fejezte ki. A tanfolyamon résztvettek Löcherer Andor őrnagy, Bakó András, Bokor Béla, Nagy István, Zsigmond Géza, Haida Sándor, Fuchs István, Draskóczy Jenő, Szilágyi Lóránt, vitéz Kovács István századosok, Kubay Oszkár, Péterffy Jenő, Zékány Zoltán és vitéz Kiss László főhadnagyk. Itt említjük meg, hogy december elsején egy újabb hasonló hathónapos tanfolyam veszi kezdetét, amelyre a m. kir. csendőrség felügyelője az I. kerülettől Adamkovits Sándor, Császár István és Farkas Dezső századosokat, a II. kerülettől Praksz Vilmos és Freiszberger József századosokat, a III. kerülettől Török Dezső főhadnagyot, a IV. kerülettől Lészay Ferenc százados és Szeszlér István hadnagyot, az V. kerülettől dr. Gergely Sándor százados és Joórend Gyula főhadnagyot, a VI. kerülettől Hrabár Endre százados, Horváth Ferenc és Mildschütz Kálmán főhadnagyokat, a VII. kerülettől pedig Biró Kálmán főhadnagyot vezényelte.

Fegyverhasználatok. Bulovszki Lajos és Ecséri Lajos turai őrsbeli csendőrök november 20-án a hévizgyörki vasúti állomáson tettenérték Arany János tiszapolgári lakos szokásos bűntettét, amint egy zsák lopott baromfival vonatra akart szállani. Arany a járőr láttára futásnak eredt, mire a járőr őt üldözőbe vette, de mert elérni nem tudta, Bulovszki csendőr ellene a szokásos meggátlása végett fegyvert használt és jobb karján súlyosan, de nem életveszélyesen megsebesítette. A kivizsgálás folyamatban van. — Fuchs János tompai őrsbeli csendőr november hó 9-én szolgálaton kívül megjelent özv. Kovacevics Dánielné tompai lakos keresmahelyiségében és az ott mulatozó vendégeket a záróra betartására figyelmeztette. A csendőr figyelmeztetésére a vendégek el is távoztak a helyiségből, Ványik István tompai lakos azonban Fuchs csendőr után lopózott és az utcán botlalt megátadta. Fuchs csendőr a támadó ellen annak könnyű sérülésével végződött kardfegyvert használt. A fegyverhasználat kivizsgálás alatt áll.

Az ittasság következményei. Jambrik József és Szaszler Imre csendőrök november 12-én a kiskunmajsai őrsről rendes szolgálatba lettek kivezényelve. Szolgálat közben a járőrt több gazda étellel és itallal kínálta meg, amit a járőr elfogadott. Néhány órai szolgálat után már a járőr mindkét tagja megittasodott, különösen azonban Szaszler csendőr, aki ezen állapotában egy nővel szemben is illetlenül viselkedett. Jambrik csendőr látva, hogy járőrtársa az ivással nem akar felhagyni, megtiltotta neki, hogy többet igyék s megparan-

csolta neki, hogy a szolgálatot vele folytassa. Szaszler csendőr járőrvezetőjének ezen figyelmeztetése miatt annyira felindult, hogy karabélyát válláról lekapva, Jambrik csendőrre két lövést tett és azt arcán és derekán súlyosan megsebesítette, majd ráeszmélve, hogy tettének súlyos következményei lesznek, megszökött. Az eset hadbírói kivizsgálása folyamatban van; a súlyosan sérült Jambrik csendőrt a csendőrügyészség őrszolgálati kötelességeért miatti letartóztatta. Szaszler csendőr ellen pedig körözlevelet bocsátott ki. — Farkas Ferenc poroszlói őrsbeli tiszthelyettes november 26-án egy korezmai mulatozás alkalmával leittasodott és ilyen állapotában Óváry Lajos tiszthelyettes szakasparancsnokával szemben fegyelmetlenül viselkedett, azt durván szidalmazta, lelövésével fenyegette meg, és az őrsirodából ki akarta utasítani. Farkas tiszthelyettes szakasparancsnoka elfogatta és megbilincselve az egri osztályparancsnoksághoz beszállította, amely őt azonnal előzetes letartóztatásba helyezte. Az ügy hadbírói kivizsgálása folyamatban van.

Előléptek: Főtörzsőrmesterré: az I. számú csendőrkerületben: Tolnai Mihály; a IV. számú csendőrkerületben: Pál József törzsőrmesterek. **Örmesterekké:** az I. számú csendőrkerületben: Seres János, Posztos Károly, Disznós Ferenc, Pabar Sándor, Tóth János III., Göröcs Péter; a II. számú csendőrkerületben: Mátyus Lajos, Kiss József I., Novák Kovács Imre, Ruip Kálmán, Réger György, Zergi József, Keszán Béla, Untermayer József; a IV. számú csendőrkerületben: Kálmán Ferenc, Mestyán János, Szegedi Imre, Orbán Vendel, Horváth Lajos II., Nyers László; az V. számú csendőrkerületben: Mészáros Balázs, Babják Gyula; a VI. számú csendőrkerületben: Márton Bálint, Kálmándi Károly, Pásti Lajos, vitéz Jenei István, Ferenczi Sándor, Balog Áron, vitéz Juhász Gyula, Frenyó József, Rác Balázs, Kovács Sándor, Viznyiczki György, Kovács József I., Takács Imre, Képiró László, Lőrincz Zsigmond; a VII. számú csendőrkerületben: Gőz Lajos, Molnár József, Balázs János, Nyitrai István, Tamás István, Gulyás Sándor és Pich József csendőrök.

Házasságot kötöttek: Ginczkey Oszkár I. számú csendőrkerületbeli százados Rákossy Elvira úrhölgyvel Budapesten; vitéz Lenkey Imre IV. számú csendőrkerületbeli gazdasági főhadnagy Ziegler Margit Olga úrhölgyvel Budapesten. **Az I. számú csendőrkerületben:** Goga György főtörzsőrmester Lakatos Margittal Salgótarjánban; a II. számú csendőrkerületben: János István 3. oszt. tiszthelyettes Lengyel Juliannával Győrszentivánon, Kiss János főtörzsőrmester özv. Szabó Juliannával Tatán, Gábel Béla csendőr Bihari Ilonával Tatán; a III. számú csendőrkerületben: Rád János 2. oszt. tiszthelyettes özv. Végi Irmával Lentin; a IV. számú csendőrkerületben: Keckés Ferenc 2. oszt. tiszthelyettes Horn Ilonával Tabon, Szöcs István II. 3. oszt. tiszthelyettes Lakó Juliannával Mohácson, Bobár Sándor őrmester Juhász Máriával Magvarakeszin; az V. számú csendőrkerületben: Aladics József főtörzsőrmester Dudás Juliannával Baján, Pázsit Lajos őrmester Ivánvi Juliannával Kiskunfélegyházán; a VII. számú csendőrkerületben: Hillender József őrmester Hegyi Margittal Tiszaörsön.

Elhalt: Léhi Ferenc I. számú csendőrkerületbeli csendőr Budapesten.

Kérelmek. Kölesönöns áthelyezésüket óhajtának: Kéri Mihály beregsurányi őrsbeli (balassagyarmati osztály) csendőr a budapesti II. vagy szolnoki osztály területére; Szmirkó Mihály tatabányai őrsbeli (esztergomi osztály) csendőr a székesfehérvári osztály területére; Blonszki József hevesi őrsbeli lovas csendőr a nyiregyházi osztály területére; Vankó Mihály sárkeresztési (székesfehérvári osztály) őrsbeli csendőr a debreceni vagy berettyóújfalói osztályok területére; Variú István magyarbányai hevesi őrsbeli (makói osztály) csendőr a gyulai osztály területére; Balogh István rudabányai őrsbeli (miskolci osztály) csendőr az egri osztály területére. Kéri azon bajtársait, kik kölesönös áthelyezéseiket szintén kérelmezni óhajtának, hogy címüket velük közöljék.

Keller Péter I. osztályú gazd. tiszthelyettes, Kuhn István és János János lovas csendőröket kéri Rámesztorfer István I. oszt. tiszthelyettes Esztergom, hogy címüket vele közöljék. **Dormán Gergely** tiszthelyettes, aki 1914-ben az ötthalmi őrsön, 1915-ben pedig Aradon teljesített szolgálatot, kéri Timár Lajos takarékpénztári igazgató (Endrőd, Békésmegye), hogy címét vele közölje. Ha nevezett esetleg már nem szolgálna, kéri azokat a bajtársait, akik tartózkodási helyét ismerik, hogy azt vele közöljék.

* Közöltük a Csendőrségi Lapok 1924. évi 13. számában. Szerk.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Olvásóinkat kérjük, hogy jeligéül kisebb helységek neveit válasszák, mert az azonos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni.

Erdély. 1. Kérje kihallgatáson, hogy az őrsparancsnok tegyen felterjesztést a tévesen számított hadiéveknek állományparancsban való helyesbítésére. Megjegyezzük, hogy hadiévnek csak az az esztendő számít, amelyben legalább három hónapig ténylegesen szolgált. Hogy mennyi a nyugdíjba beszámítható szolgálati ideje, azt most már Ön is ki tudja magának számítani. 2. Ha el tudja adni, adja el, mielőtt kisorsolják, mi azonban úgy tudjuk, hogy az eladást sem engedik meg. 3. Nem számít be, mert a megszakítás 30 napnál több. Hogy a kötelezője mikor jár le, azt nem tudjuk megmondani, mert nem közölte, hogy melyik hónap melyik napján lépett be a csendőrséghez.

S. F. csendőr. Természetes, hogy csak az az összeg illeti meg, amit befizetett.

Misek. 1. A szanalás tartama alatt leszállított nyugdíj fel-emelését sem per, sem folyamodás útján nem lehet elérni, mert ez az intézkedés törvényen alapszik. Ennek nem a kormány az oka, ezt egyedül az ántátnak köszönhetjük, amely a trianoni „békeszerződéssel“ elviselhetetlen terheket rótt Csonka-Magyarországra. 2. A folyó évi 24. számú Csendőrségi Közlönyhöz csatolt 7000/M. E. 1925. számú kormányrendelet 128. §-a értelmében az érdemkereszték után járó pótlékok kifizetése szünetel. Később rendezni fogják ezt a kérdést, de hogy mikor és miként, azt most még nem lehet tudni. 3. Ön valószínűleg mint népfelkelő teljesített a háború alatt szolgálatot s szolgálati ideje alatt a nyugdíját is felvette, a háborús évek beszámítását tehát nem kérelmezheti.

K. M. csendőr, Barabásszeg. Olvassa el lapunk 22. számában „Névtelen csendőr“ jeligére küldött üzenetünket.

B. I. és Sch. J. csendőrök. A 155.675/VI. b. 1925. számú belügyminiszteri rendelet értelmében a kórházi ápolás alatt álló csendőrök az ápolás tartamára az egyszeres élelmezési adagváltást tartoznak megtéríteni. A rendelet nem említi ugyan, hogy a csendőr eredeti állomáshelye vagy a kórház állomáshelye szerint illetékes élelmezési adagváltást kell-e befizetni, a dolog természete szerint azonban nem lehet kétséges, hogy a csendőrnek csak azt az adagváltást kell befizetnie, amelyet állomáshelye után kapott s ha a kórház állomáshelyén az élelmezési adagváltás nagyobb, a különbözetet a gazdasági hivatalnak a kincstár terhére kell pótolnia. Ez különben a honvédséget illetőleg a folyó évi 31. számú Honvédségi Közlönyben közzétett 14.240/eln. VI. i. számú honvédelmi miniszteri rendeletben is így van szabályozva, azért, ha a gazdasági hivatal a különbözetet Önöktől levonta volna, kérjük annak visszatérítését.

Bátraké a szerencse. 1. Az őrsparancsnoknak jogában áll az utasítások keretében mindazt elrendelni, amit a szolgálat vagy a csendőr érdekében jónak és szükségesnek lát. Ha valamely intézkedést magára nézve sérelmesnek vél, jogában áll a Szolgálati Szabályzat által megengedett utat választani, mi ebben nem adunk Önnek tanácsot. Megjegyezzük azonban, hogy a fiatal csendőrnek a túlsok „kimenő“ többet árt, mint használ, mert annak aztán rendszerint koreszmázás az eredménye. 2. Most végződött egy tanfolyam, ha új fog kezdődni — valószínűleg a jövő tavasszal — jelentkezhetik, fel lesznek reá szólítva. 3. Az őrzárati lapot elvileg mindig az illető tereplárgynál kell kitölteni. Ezt csak akkor lehet mellőzni, ha ez sötétség, eső, nagy hideg stb. miatt nem lehetséges, ilyenkor azonban a bejegyzést a legelső tereplárgynál, ahol arra alkalom van, pótolni kell. Az egész őrzárati lapnak utólag való kitöltése szabálytalan. 4. Cikkére külön válaszolunk.

Dombóvár. 1. Törvényeink értelmében (a rögtönítélő bírások eseteit ide nem számítva, halálbüntetést három esetben lehet kiszabni: 1. a felségsértésnek a Btk. 126. §-ának 1. pontjában körülírt eseteiben, 2. a Btk. 278. §-ában meghatározott gyilkosság esetén és 3. az 1921:III. t.-c. 2. §-ának esetében az állami és társadalmi rend felforgatására vagy megsemmisítésére irányuló büntett címén, ez utóbbi esetben csak akkor, ha megállapítja a bíróság, hogy a tettes a Btk. 126. §-ának 1. pontjába, vagy a Bk. 278. §-ába ütköző bűntettek valamelyikét is elkövette. A 2. és 3. esetben a törvény kifejezetten úgy rendelkezik, hogy a halálbüntetésen felül a hivatalvesztés, sőt a 3. esetben a politikai jogok gyakorlatának felfüggesztése is kimondandó. A hivatalvesztést és a politikai jogok gyakorlatának felfüggesztését meghatározott időtartamra kell kimondani, amely büntett esetén háromtól tíz évig terjedhet. Halálbüntetés esetén a törvény rendelkezése szerint a fent említett két mellékbüntetésnek tartamát akkor kell meghatározni, amikor a halálbüntetést szabadságvesztésbüntetésre változtatják át (kegyelem esetén). A felhozott esetben tehát csak az lehet feltűnő, hogy a halálbüntetés kimondása mellett a hivatalvesztés időtartamát is meghatározták. Ha így történt, mindenesetre tévesen történt. Magán azon a tényen, hogy a halálbüntetés mellett a hivatalvesztést is kimondják, eltekintve attól, hogy ezt így rendeli a törvény, éppen nem szabad csodálkozni. Ennek a mellékbüntetésnek erkölcsi jellege domborodik itt ki elsősorban annak kinyilvánítása által, hogy a meggyalázó büntetés olyan embert ért, akit közéleti dísz jelentő hivatalától, megbízásaitól, címeitől megfosztottak s ilyenek viselésére képtelennek jelentek ki. Ezenkívül is az lenne a furcsa, ha valakit úgy vinnének a bitófa alá, hogy valamely közhivatal vagy kintüntetéseket visel. Végül a hivatalvesztés kimondása fontos jogi viszonyokat rendez, ha t. i. az illető halálraítelt valóban közhivatali, gyámi, gondnoki stb. tiszt viselője volt, mert nyugdíjak, kegydíjak stb. kérdésében dönt s feleslegessé teszi az e kérdések rendezése végett folyamatba teendő utólagos eljárásokat, arról nem is szólva, hogy esetleg egyes érdemrendjeitől a kivégzettnek emléke sem volna megfosztható alkalmas fegyelmi szabályok hiányában. Ebből láthatja, hogy a halálbüntetés mellett a hivatalvesztés kimondásának értelme van. Sőt az sem olyan képtelenség, hogy a hivatalvesztést meghatározott időtartamban szabták meg, bár mint említettük, ezt a törvény helyes értelme szerint halálos ítélet esetén tartam nélkül kell kiszabni. Vegyük ugyanis azt az esetet, hogy a halálraítelt megszökik s 25 év után visszatér, amikor a halálbüntetés végrehajtása elévült. Ebben az esetben a hivatalvesztés jogi hatálya az elévülés beálltakor veszi kezdetét, tehát az ítélet, látszat szerint, jogilag kielégítően rendezett egy tényleges állapotot. Hozzáteesszük azonban, hogy ilyen esetre gondolva is helyesebbnek tartjuk a tartam nélkül való kiszabást, mert méltányos és szükséges, hogy a halálraítelt ily esetben is csak akkor kapja vissza hivatalképességét, ha kegyelemből azt neki visszaadják. 2. Sárga eszima viselése meg van engedve.

Fürdőszoba berendezések

ülő- és gyermekfürdőkádak
magy. kir. szab. jégszekrények
és vízvezetékek szerelések

Wiesel Adolf Budapest, VI., Vilmos császár-út 47.
Telefon: 91-20.

HIKKER GYULA Réz-, vasbútor-, sodronybetét- és gyermekkocsi gyára

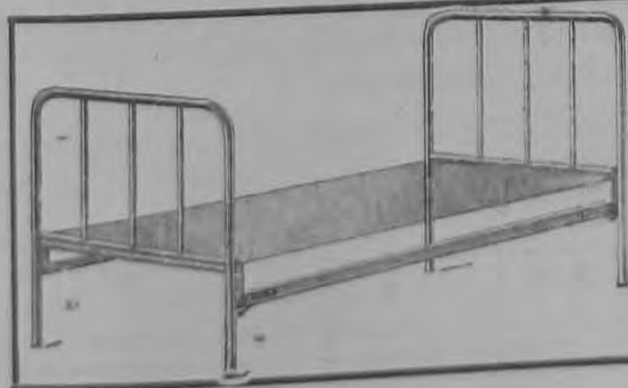
Réz- és vasbútorok, valamint gyermekkocsik szak-szerű javítását, fényezését és csiszolását elvállalom

Telefon:
Gyár
József 124-12.

Mintaraktár:
Budapest, VII., Dohány-utca 6.

Telefon:
Mintaraktár
József 61-97.

A Csendőrségi Lapokra hivatkozók 5% engedményben részesülnek.



Szomorú élet. 1. A törzsörnestrre való kinevezés nem „esedékes”, mert nem feltétlenül, hanem csak akkor léptetik elő, ha a feltételeknek megfelel. Törzsörnestrre csak betöltött 8 évi esendőrségi szolgálat után léptethető elő, tekintet nélkül arra, hogy mikor lett őrnestrre előléptetve. 2. A vitézzé avatás feltételét részletesen tartalmazza a „Vitézek kis kateája”, megrendelhető a Vitézi Rend főszéktartóságának segédhivatalában, ára 5000 korona és postaköltség. 3. A vitézségi érempótdíjak kifizetése a 7000/1925. M. E. számú kormányrendelet értelmében egyelőre szünetel. 4. A víz által partra vetett holttest ujjain levő gyűrű jogtalan eltulajdonítása nem esik a Btk. 336. §-ának 2. pontja alá, mert a lopás csak akkor minősül eme törvényhely szerint, ha temetőben levő holttestet fosztanak ki. Nem lehet szó természetesen ily esetben a Btk. 365. §-ába ütköző jogtalan elsajátítás vétségéről, mert mindenkinek tudnia kell, hogy a partravetett holttesttel elsősorban a hatóság, azután a hozzátartozók rendelkeznek s egészen bizonyosan fognak is rendelkezni. Ebből következik, hogy a holttesten levő tárgyak nem esnek az elvesztett és megtalált tárgyak fogalma alá. A holttest kifosztása tehát lopás. — Minek minősül annak a cselekménye, aki másnak házáat felgyújtja, de szándéka a tulajdonos halálos veszedelmébe döntésére nem irányul, a tulajdonos azonban életét veszti az égő házban? Itt első sorban azt kell megjegyezni, hogy ha a gyújtogatónak szándéka bizonyítólólag arra vagy arra is irányult, hogy az égő házban valaki életét veszítse, a gyújtogatás büntette mellett külön büntetőjogi felelősséggel tartozik gyilkosság büntette miatt is. Egyébként a törvény a gyújtogatás büntetése kimért legsúlyosabb büntetés alkalmazásához sem kívánja meg azt, hogy a tettes szándéka valakinek elpusztítására irányuljon, elegendő, ha a tettes tudta, vagy tudhatta, hogy valaki a házban tartózkodik a gyújtás idején s aki később az égő házban bent is égett. A feltett kérdésre tehát a felelet a következő: A cselekmény a Btk. 424. §-ának 1. pontjába ütköző gyújtogatás bűntettét állapítja meg.

K. J. Szigetvár. Az ú. n. pótesendőri szolgálat a kötelezőbe nem számít be. Nyugdíjába beszámít, mert a csendőrséghez való végleges felvétele, illetve próbacsendőrré való átnemléte közvetlenül történt.

Zala. Tekintettel arra, hogy Ön az őrsről hat hétnél huzamosabb időre lett elvezényelve, a Cs—20. jelzetű utasítás III. rész 10. pontja értelmében a közzgazdálkodás vagyonát úgy az őrsről való eltávolozása, mint bevonulása alkalmával meg kellett becsülni s ha az az Ön távolléte alatt ennyire lecsökkent, a két becsérték közötti különbözetet a közzgazdálkodás Önnek kiegyenlíteni tartozik.

Torda. 1. Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28. 2. Ha az őrsparancsnok elrendeli, akkor igen. 3. 4. Függelemsértés vétségét képezi.

Montecarlo. 1. Az ebadó nem állami, hanem törvényhatósági adó, azért azt a törvényhatóságok különféleképpen szabályozták. A Budapesten érvényben levő, 1924 július 1-én életbelépett szabályrendelet szerint az egész évi ebadót meg kell fizetni akkor is, ha valaki ebét csak 48 óra tartamára is Budapest területére hozza, tekintet nélkül arra, hogy arra az évre az adót egy másik törvényhatóság területén már megfizette-e vagy sem. A törvényhatóságok általában a budapesti szabályrendelet intézkedéseit vették át. 2. Ha a vármegyei szabályrendelet az utcán való dalolást nappal is tiltja, akkor kihágást képez. Megjegyezzük egyébként, hogy községekben a lakodalmas menetek általában zenével és énekszóval szoktak végigvonulni, ha ez kifejezetten nincsen megtiltva és ha közbizonyt nem okoznak, nincs értelme a beavatkozásnak, mert az könnyen a zaklatás látszatát keltheti.

A csendőr élet. Ha Ön olyan jó csendőr, mint amilyen nem jó a verse, akkor igazán nincsen oka a „búbánatra.”

Bakonymenti őrs. Névtelen levélre nem válaszolunk.

Sz. N. P. Olvassa el lapunk 1924. évi 3. számában „Karancs 1924” jellegre küldött üzenetünket.

Kolozs. Papirkoronában kell kérni. A szolgálati út betartása nem kötelező, mintán magánügyről van szó, de jobb, ha a szolgálati utat mégis betartja, kérelmét legalább előjáró parancsnokságai is támogathatják.

Ósmagyar. Az A—10. jelzésű Felülvizsgálati Szabályzat 38. §-a értelmében eskőrhöz szenvedő egyéneket nem kell felülvizsgáló bizottság elő állítani, hanem a betegség megállapítása után felülvizsgálat nélkül le kell szerezni, ha őket kinevelési ellátás (nyugdíj vagy végkielégítés) meg nem illeti. Tekintettel arra, hogy Ön a csendőrségnél csak három évet és egy hónapot szolgált, végkielégítés a folyó évi 7000/M. E. sz. kormányrendelet III. pont 2. bekezdése értelmében csak akkor illetné meg, ha hatósági orvosi bizonyítvánnyal igazolja, hogy mindennemű munkára egyszersmindenkorra teljesen képtelen. Ha ilyen hatósági orvosi bizonyítványt szerezni tud, úgy az illetékes gazdasági hivatal útján adjon be kérvényt a belügyminiszter úrhoz (VI. c. osztály) és kérje felülvizsgáló bizottság elő állítását. A felülvizsgáló bizottság azután meg fogja állapítani, hogy a fennálló rendelkezések szerint a végkielégítés Önnek odaitélhető-e vagy sem.

Az 50 év óta fennálló
a Kossuth Lajos-utcában volt és jelenleg
IV., GERLÓCZY-UTCA 1. szám
alatt lévő

WOLF RUHAÁRUHÁZ

a magyar kir. csendőrség véglegesített
tagjai részére

készpénzárért

5 havi részletfizetési

feltételek mellett ajánlja készárúosztályán lévő
mindennemű férfi-, fiú-, gyermek- és leányka
ruháit, felöltőket és kabátokat, valamint
női felöltőket és télikabátokat.

**Fenti ruházati cikkek mértékszerűen
osztályunkon rendelészerűleg is
készítetnek.**

Az anyag és kivitel elsőrendűségét és szolid
árainkat cégünk múltja garantálja.

KEMÉNYFA BÚTOROK

✧ elismert győri gyártmány jótállással ✧

HEGEDÜS ÉS TÁRSA-nál
BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 10.

Csendőrségnek és közalkalmazottaknak 12 havi részletre előleg nélkül.

Világhírű

Styria és Dürkopp kerékpárok

kedvező fizetési feltételek mellett kaphatók.

Kerékpáralkatrészek és gummik
gyári árban.

Schwartz Géza
kerékpárnagykereskedő

Budapest, Német-u 45. József-u. sarok
(Vigyzat, sarokfüzet)

TÉLI SPORTCIKKEK
HÓ- ÉS SÁRCIPŐK

FROHNER-nél

ANDRÁSSY-ÚT 76.
Rózsa-utcai oldalon.

161. Olvassa el lapunk folyó évi 7. és 11. számában „Levente” jellegre küldött üzeneteinket.

Talpra magyar. 1. Mikor Önt az örsről áthelyezték (tehát nem mikor vezényelték), a közigazgatás vagyonát meg kellett becsülniök s az akkor megállapított vagyonrészre van fizetésig kamatot kell fizetnie, a szabályzat szerint 3%-ot. Az nem lehet, hogy egy későbbben eltávozott csendőr vagyonrészét az örs hamarabb fizesse ki, mint az Öné, mert az eltávozás sorrendjét be kell tartania. 2. Felső csak a király; cs. és kir. fenségek a főhercegek voltak, megszólításuk ma: királyi fenség. 3. Költeménye nem közölhető, mert nem üti meg a mértéket.

G. P. csendőr, Buzsák. 1. Nem képez büntetendő cselekményt, de polgári per útján kártérítést lehet tőle követelni. 2. Nősülési kérvény csak betöltött hat csendőrségi szolgálati év után nyújtható be. Az eljegyzéshez engedélyre nincsen szüksége.

33333. (Vitatkozók). Százados.

Sz. J. VIII. csendőr. Névtelen levélre nem válaszolunk.

Sumár. A téli és nyári őrzéskor portyázását a napirendben meghatározott téli és nyári időszak szerint kell megkezdeni, illetve befejezni.

Sopron. 1., 2., 3. A 156.600/VI. b. 1925. számú belügyminiszteri rendelet 2. §. 4. pontja értelmében mindhárom esetben csak utiköltségre volt igénye, napidíjra nem, a gazdasági hivatal eljárása tehát helyes volt. 4. Ha végleges nyugállományba helyezik, vagy ha mint rokkantat csendőrségi szolgálatra egyszersmindenkorra alkalmatlannak nyilvánítják, akkor a választott lakhelyre való átköltözködés költségeit a kincstár megtéríti. 5. Felülvizsgálata után három hónapig maradhat meg a kincstári lakásban.

Régi világ. A Belügyi Közlöny 1924. évi 18. számában közzétett 1052/eln. 1924. számú kultuszminiszteri rendelet részletes útbaigazítást tartalmaz a nemesség igazolása körüli eljárásra nézve. A Belügyi Közlönyt a községi előljárásnál vagy a fősolgabirónál megtalálja. Nézetünk szerint a beküldött másolat a nemesség igazolására nem elegendő, ha azonban családjának nemessége volt, azt az Országos Levéltár teljes hitelességgel megállapítja.

Vonalvizsga. Olvassa el „G. P. csendőr, Buzsák” jellegre küldött üzenetünk 2. pontját.

999. Ha a gazda követ el a cseléd kárára lopást, ez semmi esetre sem minősíthető a Btk. 336. §-ának 7. pontja szerint, mert az eme törvényhely szerint minősülő lopást a törvény világos szavai értelmében csak a szolgálatban álló személy követheti el. Nem szabad elfelejteni, hogy ennek a szigorúbb minősítésnek oka éppen az, hogy a tolvaj egyúttal megszegi azt az erkölcsi parancsot is, amely szerint a szolgálta urához hűséggel köteles viseltetni. A gazda által cselédje kárára elkövetett lopásnál szó lehet esetleg a Btk. 336. §-ának 8. pontja szerint minősülő lopás büntetéről, ha a gazda cselédjével egy lakásban állandóan együtt lakik és azzal együtt élkezik.

Kiss csendőr. Ön azt kérdezi, milyen cselekményt kell érteni a Btk. 350. §-ának eme kifejezésén: „vagy elhagyására kényszerítik”? A zsarolásnál a kényszerítés valaminek cselekvésére, eltűnésére vagy elhagyására irányul. Más szavakkal kényszeríték valakit, hogy *valamit tegyen*, hogy eltűnjön azt, amit én teszek, végül kényszeríték valakit arra, hogy *valamit ne tegyen*. Ez utóbbi kifejezés világossá teszi a kért szavak értelmét. Példák az elhagyásra való kényszerítésre: Ügyvéd kényszerítése arra, hogy a megindított per folytatásától álljon el, gyepmester kényszerítése arra, hogy az elfogott kutyát eressze szabadon, a lakó kényszerítése arra, hogy a lakás jogáról lemondva a lakást hagyja el, halászok kényszerítése arra, hogy a halászást a Dunán hagyják abba, házaló megakadályozása ipara üzésében, az építő megakadályozása abban, hogy valamely telken az építőmunkálatokat folytassa stb.

T. L. csendőr, Mezőcsát. 1. Nem tudjuk, mert az intézkedés joga a kerületi parancsnokságot illeti. Csak rendszeresített lovasörsők maradnak meg, a többi gyalogosítva lesz. 2. Az 1923. évi 47. számú Honvédségi Közlönyben közzétett 18.504/eln. 1923. számú honvédelmi miniszteri rendelet 3. pontja szerint a hősök emlékoszlopai előtt úgy a csapatoknak, mint egyes egyéneknek is szabályszerű tiszteletadást kell teljesíteniük.

Gy. I. csendőr, Esztergom. Dr. Ecker Zoltán nem lakik Budapesten. Miután tartalékos tiszt volt, a nyilvántartásokban sem találtuk.

V. I. csendőr, Magyarbányhegyes. A fekete sapka kihordása meg van engedve. Természetes, hogy khaki ruhában is lehet viselni, hiszen a csendőrnek nincs is másféle ruhája.

Vérese madár. A tolvaj nyitott ajtón át lopás célzatával a kamrába surran. Közben a gazda a tolvaj ottlétéről nem tudja, kívülről bezárja a kamra ajtaját. A tolvaj kifeszíti a bezárt ajtót és két oldal lopott szalonnával távozik. A lopás nem tekinthető betöréses-lopásnak, mert a kamra feltörése nem a lopás, hanem a menekülés céljából történt s a tolvaj a lopás színhelyére nem betörés által jutott. Az ajtó kifeszítésével elkövetett rongálásért azonban büntetőjogi felelősséggel tartozik az okozott kár összege szerint a Kbt. 127. §-a, vagy a Btk. 421. §-a alapján, ingatlan vagyon rongálásának kihágása vagy vétsége címén.

1888. M. D. P. 1. Felülvizsgálatra javaslatba hozott csendőregyének felülvizsgálataukig betegeknek tekintetnek, de semmiféle rendelkezés nincs a Felülvizsgálati Szabályzatban arra, hogy ezeket az egyéneket az előjáró parancsnokság köteles volna szabadságolni. 2. A kiszabott fenyítés miatt csak annak letöltése után lehet panaszt emelni, azt azonban előre közölhetjük Önnek, hogy panaszának semmi fogamatja nem lesz, mert a fenyítésre teljes mértékben reáshozott. Addig, amíg fogatékba nem veszik, tényleges állományú egyének számít s fegyelem alatt áll, ezt Önnek, mint régi altisztnek tudnia kellett volna. 3. Jövő év április hóban. A küldött 1000 koronás bélyeget lapunk javára bevételztük.

B. J. főtörzsrőmester, Cibakháza. 1. Megszakításnak számít, de tekintettel arra, hogy az 1912. évi LXV. t.-c.-ben előírt határidőt csak 5 nappal haladta meg, nyugállományba helyezése alkalmával kérheti, hogy a megszakítástól kegyelmi úton eltekintsenek. 2. A régi sötétszínű ruházatot el lehet még viselni, főleg köpeny alatt.

B. F. csendőr, Felsőöreg. A koronaörségnél előírt legkisebb testmagasság 175 cm., így Ön oda nem volna felvehető.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas részvénytársaság nyomdája Budapest, V., Honvéd-u. 10.
(Telefon: 5-67, 5-68.)

Felelős vezető: Tiringner Károly műszaki igazgató.

Csendőrségi szállító!

Sapkák Kardok

Kardbojtok

Khaki szövetek Szabókellékek

Egyenruhák és egyenruházati cikkek

legolcsóbban

a 36 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 6. szám

a keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 21-78.

Lapunkra való hivatkozásnál megrendelési költséget a cég visszatéríti.

Kérje kivonatos árjegyzéket.

Testületeknek nagyobb megrendelésnél % árengedmény.

Levente és Bocskay sapkák!